

## ELŐFIZETÉS

## HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.  
Egy hónapra ..... 2 korona.

## VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.  
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

## HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.  
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólár sorra 40 fillér

## ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

## SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült  
vasutak palotájában.  
TELEFON-SZÁM: 367.

## KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-  
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.  
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Csütörtök, november 12.

## Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: Anarchia, vagy rend.  
Polónyi az obstrukcióban.  
Hieronymi és az aradi kamara.  
A szocializmus Aradmegyében.  
Arad és az új kormány.  
Csanádmegye ügyei.  
Az éjjeli tüés előtt.  
Mégvárdot tanítók.  
Az aradi vashid.  
Roosevelt a magyarokról.  
A város elfelejtett földje.  
A Nemzeti Szalon Aradon.  
Állami tisztviselők mozgalma Aradon.  
A város közgyűlése.  
Tárcs: Tojástánc. Irta: Zöldi Márton.  
Csarnok: Az ópium. Irta: Csuka Ferenc.

## Anarchia, vagy rend.

Arad, november 11.

Harc és háboru, gyűlölet, irigység, széthuzás, hajsza és visszafejlődés összekeverve, formáta gyurva, megalkotják a helyzet fotografiáját.

Mintha egy rettenetes csapással fejbe ütötték volna a nemzetet, szédülten, öntudatlanul bámészkodik bele a szürke világűrbe, a hol gyilkoló vassal, orozva tépik vagdalják létalapjának első föltételét: a törvényes rendet. Éretlen, utszéli ficsurak, felekezeti gyűlölködésből tomboló reakciós gyászalakok szaggatják, marcangolják az ősi ház falait, melyen belül egy tisztos, sok vihart kiállott lakó húzódik meg: a magyar alkotmány.

Vajjon hozzáférnek-e a szentségtelen kezek? Vajjon megtépi-e?

Mert a helyzetet nem látja tisztán az,

ki azt hiszi, hogy még mindig a nemzeti követelések, a magyar vezényszó és a hazafias jelszavak körül folyik a küzdelem. Ez a harc már befejeztetett. Még pedig becsülettel fejeztetett be, mert a nemzet olyan értékes vívmányokat mondhat magáénak, a melyek belevésik a nemzet történelmébe a küzdelem emlékét. Ennek a harcnak vége. Aki még továbbra is folytatni akarja, az szemben találja magát fölkelte királyával, s kockára teszi mindazt, ami siker, nemcsak a most lefolyt győzelmes csatához, hanem egy évszázados nemzeti küzdelemhez fűződik.

Most már csak arról van szó, hogy anarchia legyen-e Magyarországon, vagy rend. Azért folyik a küzdelem, hogy abszolútizmus és forradalomba üzzék-e az országot, vagy helyreálljon a munka, a béke korszaka, s nemzeti irányban megerősödve, gazdaságilag függetlenség felé törekedve, éljünk a nagy jelentőségű eredményekkel, melyek kivívásában egy táborban volt a magyar nemzet zöme.

Veszedelemes lejtőre jutottunk. Széll Kálmán rettenetes helyzetet inaugurált Magyarországon. Az ő kormányzati politikája oda fordult, hogy a törvényhozás sorsát kiejtette kezéből a nemzet akaratát kifejező többség, s átjatszotta azt a kisebbség karmai közé, mely hogy egyszer hozzájuthatott, nem engedi el többé az idegen vagyont.

A fuzió bőbeszédű atyja úgy vélte legjobban biztosítani szerencsétlen művét, hogy az ellenzék portájára járt sikerdáaszatra, onnét koldult barátságot, ke-

gyet, szerelmet, becsülést, munkát; miközben a saját tűzhelye körül, a szabad-  
elvű párt kebelében pozdorjává törött a munkaszeretet, önbizalom és céltudatos-  
ság. Az ellenzék megnövesztette Széll a csillagokig, a többség pártját pedig egy sirverembe lökte alá.

Ennek a förtelmes állapotnak véget kell vetni.

És ha az ördög vállalkozna rá, hogy törvényes eszközökkel, tisztességes módon helyreállítja a rendet, akkor odaállanánk melléje és magyar szívünk minden hevével, a haza sorsán aggódó lelkünk minden lángolásával segitenénk rendet csinálni az ördögnek.

Meddő közjogi csatározások miatt évtizedek óta elég időt, elég energiát vetünk el a komoly munkálkodástól; most hogy megerősödünk nemzeti vívmányokban, ütött az órája annak az időnek, amikor a közjólétet biztosító gazdasági célokért kell fölvenni a harcot.

Él és mozog az a nemzet, mely közgazdaságilag el nem zülkik; virágzik és vívmányokat ér el az az ország, mely gazdaságilag fejlett és független.

Lesz még nekünk magyar vezényleti nyelvünk, lesz eredményben sokkal több annál, amit most az ellenzék vágyban kifejez, de ezeket a bekövetkező nagy nemzeti sikereket egy hatalmas gazdasági forradalomnak kell megelőznie, ahol öntudattal a szívében, törvénykönyvvel a kezében fogja kivívni jogait a magyar nemzet.

Es ennek a nagyszerű időszaknak

## Tojástánc.

Irta: Zöldi Márton.

Ugray Béla keserves sóhajt hallatott. Aztán megszólalt:

— Csodálkoztok, hogy időelött kihull a hajam? Csodálkoztok, hogy májbajos le tem, hogy a vándorvesém csavargóvese lett? Mondhatom, nincs okotok csodálkozni. Mindez természetes következménye azoknak az életviszonyoknak, melyek között huszonöt évig éltem. Csak olyan szívós természet, mint az enyém, volt képes arra, hogy huszonöt év alatt egy harminc éves háboru összes viszontagságait végig szenvedje. Igaz, hogy nyomorék lettem, hogy lelkileg belesántultam, hogy legkisebb bajom az epeömlés, az idegnyavalya, de mindez, ismétlem, csak logikus következménye az antecendenciáknak.

Nem értettük Ugray Béla keserves panaszkodását. Mindig olyan emberek ösmertük, ki rendezett viszonyok között él. Független uriembernek, kormánypártinak, megyebizottsági tagnak. Mi ütött hozzá, hogy ilyen keservesen panaszkodik?

Megmagyarázta. Komor figyelemmel, fokozódó részvétellel követtük panaszlajstromát. Így kezdte:

— Szerelemből nősültem. Nem én vagyok az

első, s talán nem is az utolsó, ki ezt a tojástáncot elkövette. Mi lenne a szegény leányokból, ha nem lennének hozzám hasonló naiv lelkek? Elmehetnek szegényleányoknak, ami igen viszontagságos pálya egy szegény leánynak. De nem a feleségemről van szó, hanem a két nagybátyámról.

Az utolsó szónál heves köhögési roham fogta el. Egészen belevörösödött. Szőnvedni látszott, alig tudott magához térni. Csak percek múlva folytatta:

— Igen, hisz tudjátok, két nagybátyám volt. Az egyik a feleségem részéről. Két rettenetes emberi alakulat. Az egyik Csikory Máté pogány, istenkáromló volt: a másik Vihalay Antal, bigott és képmutató. Az egyiknek ezer hold földje, a másiknak egy sarokháza volt Budapesten. Az egyiknek én, a másiknak a feleségem volt a prezuntív örököse. Mind a kettő agglégény volt. Rettenetes helyzet.

— Talán nem egészen — kockáztatta egyikünk.

— De igen — folytatta Ugray erős meggyőződéssel. Borzasztóbb helyzetet képzelni se tudok, pedig olvasom néhány rémregényt. Nekem ugyanis e két merőn ellentétes jellemhez kellett simulnom. Kellott, mert örökölni akartam. Mindig égető szükségem volt az örökségre. Ezért kellett huszonöt évig azt az izgalmas tojástáncot járnom, amelybe csoda, hogy bele nem pusztultam.

Szünetet tartott, mint akinek pihenőre van szüksége. Rendezte gondolatait, aztán folytatta:

— Nem egy, hanem két Golgotám volt. Mindennap el kellett a nagybácsik egyikéhez menni. Ha a bigotthoz mentem, átlatos arcot öltöttem s preventive oltárrészleteket és bibliai citátumokat magoltam be. Ha az istenkáromlónál vizitáltam, mindig rezervába kellett tartanom néhány frivol viccet. Az öreg erősen forszírozta a pikáns kuplékat s noha igen rossz hallásom volt, énekelnem kellett neki operet-részleteket.

— Megjegyzendő, — folytatta barátunk — akármilyen óvatosan lejtettem is ezt a tojástáncot, néha mégis réleptem egy-egy tojásra. Elszóltam magamat. Mert a két nagybácsi halálosan gyűlölte egymást. Folyton ecsarkodtak s engem is igyekeztek bele vinni az acsarkodásba. Meztörtént, hogy lépre mentem. Valami megjegyzést tettem egyikre-másikra. Olyan perfidek voltak, hogy azonnal beáruáltak. A cselédekkel üzenték meg egymásnak, hogy mikép nyilatkoztam. Ebből viharos jelenetek támadtak. Heteken át kellett szemrehányást, szidást hallgatnom. Moccanni sem mertem, mikor így szóltak hozzám: „Ebadta, még te mered a szádát felnyitni? Az örökség jó lesz ugy-e? No csak vigyázz, hogy mást ne gondolkadjak!”

— Folyton fenyegettek — folytatta a szerencsétlen ember, — hogy kitagadnak. A fe-

előtte fog járni egy kormányzati aera, melyet nem a hiúság és olcsó népszerűség-hajhászás lidércfénye vezet, hanem a tudatos, célratörő szabadelvű politikai irány, melynek zászlaját a magyar nép milliói lobogtatják majd magasan, s megsemmisülve térnek ki hódító utjából az utszéli népbolondítók, a jezsuita kerékkötők, és mindazok, kik abból meritenek táplálékot most, hogy a nép fülébe szörnyűséges meséket hazudoznak a határozott, a radikális szabadelvű politikáról.

Igen, ez az idő lesz az igazi, a nagy nemzeti vívmányok korszaka.

\* \*

## Polónyi az obstrukcióban.

(A képviselőház ülése.)

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 11.

Borus őszi napra virradtunk. Finoman szítál az eső, sűrűn felhős az ég. Mintha csak a politikai helyzetet jelképeznék. A karzatok és az ülésterem az ülés elején még elég hűzagosak. Perczel elnök a szokásos féltizenegyet se várja be, hanem ma tíz perccel korábban nyitja meg az ülést. A korábban megjelentek azt vitatják, megadja-e ma Tisza István a címerkérdésben a magyarizációt és benyújtja-e ma a napirend javaslatát az ujoncjutalék megajánlásának tárgyalása végett. Híre jár, hogy ez a napirendjavaslat még nem kerül ma szőnyegre. De ne vágjunk előre az ülés történeteknek, szóljon a tudósítás:

Megnyitván az ülést, az elnök több előterjesztése közt bejelenti, hogy *Wlassics* Gyula három heti szabadságot kért. A Ház megadja. Felolvassák az interpellációs könyvet is. Három új interpelláció van bejelentve: *Nosz* Gyulás az állami birtokvétele tárgyában a Tátrában, *Lendl* Adolf két közoktatásügyi sérelmet óhajt felhánytorgatni és *Darányi* Ferenc a honvédelmi minisztert kívánja meginterpellálni egy a pinceneyi választásnál közreműködött csendőr kitérítése dolgában. Az interpellációkra déli egy órakor kerül a sor.

A képviselőház ülése november 11-én.

Ezzel rátérnek a napirendre: a miniszterelnök programjához való hozzászólásra. *Polónyi* Géza az első szónok.

*Polónyi* Géza azzal kezd beszédét, hogy politikai személyét a lefolyt napokban bizo-

nyos támadások érték. Kijelenti, hogy igenis a miniszterelnök tárgyalta vele, helyesebben folytatott vele megbeszéléseket s szóló mindig hajlandó lesz a haza érdekében megbeszéléseket folytatni, mert azt hiszi, nem ellenségekkel, hanem csak politikai ellenfelekkel van dolga. Rátér ezután a kormányprogrammal szemben a maga egyéni álláspontjának kifejtésére. Viszszapillantást vet a küzdelem eddigi fázisaira és kijelenti, hogy a felségjog korlátlanágának magyarizációjába az ellenzék soha sem mehet bele. Rosszul mondta Hock, hogy a szabadelvű párt és az új kormány közt a magyar vezény nyelv dolgában kompromisszum történt, mert ez nem kompromisszum, hanem a magyar nemzet kompromittálása. Szemben állván e helyzettel, szóló számot vetett magával és tüdőkött: mi a teendője. Megfontolás után arra az egyéni eredményre jutott, hogy ő, az ellenzéki férfi, hajlandó a kormánynak a legális alapon való választás lehetőségét megadni azzal a feltétellel, hogy rögtön bocsáttassék a nemzet elé a kérdés: milyen eszközökkel óhajtja folytatni a harcot. Ismétli: ez egyéni álláspontja. Hajlandó arra az időre, a mennyire az új választások megejtése végett szükséges, az indemnitást és egyéb sürgős javaslatokat megszavazni, de csak a választás idejére, s azt az új választást szükségesnek tartja azért, mert a nemzetnek az új helyzettel szemben meg kell nyilatkoznia.

(Legyen új választás?)

*Polónyi* e kijelentéseire az egész jobboldal zajosan helyesel, hangoztatva, hogy legyen új választás. A baloldalon is többen helyeselnek, a néppárt azonban nyugtalanul zajong. Elnök hosszasan csöngtet.

*Polónyi* Géza a zaj megszűntével folytatja beszédét, de most már ravaszul így csavarint fejtegetéseit:

— Egy volt, ugymond, az ő álláspontja addig, a míg Tisza István a címerkérdésben való ominózus magyarizációját nem adta. A „közös címer” eszméje a legnagyobb aggodalmakkal és jogos kételyekkel tölthet el mindenkit. És ezzel az eszmével, ezzel a tervvel szemben igenis kötelessége minden ellenzéknek, hogy a kormánynak már első pillanatában az élet-halál harcot megüzenje.

*Polónyi* ezután Hock Jánossal polemizál, a ki tegnapi beszédében szólót némi gunyos célzással illette, hogy ma más nézetet van, mint a milyenben volt a kompromisszumokról.

Hock János: Nem úgy értettem.

*Polónyi* Géza: Akkor minek mondta! (Derütség.) Hiszen ha valaki, akkor Hock János az, a ki minden alkalmat felhasznál, hogy — hallgasson. Hock Jánost, — folytatja szóló, — látták már a Ház minden oldalán, ma még itt, holnap ott s holnapután ismét itt.

Hock János: Azért nem vagyok eladó!

leségem néha dűnbe is jött. Mondta, hogy ne törődjem velük, vigye őket az ördög, megélnék az örökség nélkül is... De én erre a heroizmusra nem voltam képes. Túrtem tovább, azaz jártam a tojástáncot. Aztán nyugtalan dolgok felől kaptam értesítéseket. A nagybácsik, mintha összebeszéltek volna, vénségükre szeretőt kezdtek tartani. Erről kétségtelen bizonyítékokat szereztem. A bigott nagybácsi egy kóristánét csipett fel, az istenkáromló egy vé tanu özvegyének udvarolt. Megvalloim, nyugtalankodtam. Ha megnősülnek, vége mindennek. Hiába jártam a tojástáncot. Próbáltam apró intrikákkal küzdeni a veszedelem ellen. Névtelen levelet írtam a kóristánés nagybácsinak, hogy így, meg úgy megcsalják. Az anonim ügyü visszafelé sült el: annál jobban bolondult utána. Sokkal komolyabb veszélyt láttam a vértanu özvegye felől. Még aránylag eleg csinos, fiatal volt s taian elég erőnyes is. Sokat gondolkodtam, hogy miképp paralizáljam a veszedelmet. Bolondos terveket koholtam. A többek között azt is, hogy én kezdek neki udvarolni. Egyszerűen, azaz titokban elcsábítom. Közöltem a terveket a feleségemmel. Volt nemulass. Ugy még soha se kaptam ki.

— Nem hittem hogy ilyen elvetemedett tudnál lenni! — mondotta szikrázó szemekkel.

— Magam se hittem, de mikor fontos érdekekről volt szó, az ember nem irtózik vissza egy kis etikai koncessziótól. Feleségem

persze haitani sem akart ilyesmírol. Folyton azon nyargalt, hogy örökség nélkül is meg lehet élni. Meg ám, de hogy? Tojástáncom egyre kompináltabb alakot öltött. Néha szédülétes gyorsasággal kellett rejtennem s amellett vigyázni a tojásra. Nem képzelheted, hogy az milyen idegizgató. Olvastam, hogy a balettáncosnők ritkán érnek el magas kort. Nem csodálom. Pedig azokat gyermekkorukban készítik elő a strapációkra. Aztán van könnyű cipőjük, lenge öltözetük... De én teherrel táncoltam kétféle muzsikára. Borzasztó!

Nagy pihenőt tartott. Aztán befejezte.

— A Gondviselés megelégette szenvedéseimet. A nyáron mind a két nagybácsi jobblétre szenderült. Nagyon keveset engedtek az emberi kor legvégső határából. Ezt nem panaszképp mondom, csak mint tényt konstátálom. Meghaltak. Örököltem. Ezer holdat és egy fővárosi sarokházat. Azt hittem gazdag ember vagyok, nyugodtan pihenhetem ki a mozzalmas huszonöt évét. Ordögöt! Semmi sem lett belőle. Kisült ugyanis, hogy az ezer hold is, a sarokház is alaposan meg van terheve jelzálog kölcsönökkel. Dolgozhatom újabb huszonöt évi, mig törlesztem. Hja, a két szerető... Kóristánék és vértanu özvegyek alatt nem lehet büntetlenül sétálni. Most fizethetek. Barátaim, én mondom nektek, hogy nem érdemes tojástáncot járni... Ha lehetne, visszaszívnam...

*Polónyi*: Nem is mondtam. De fémélem ez nem akar célzás lenni rám, mert akkor másképp felelnék! — Én a magam részéről mindig támogattam Hockot: minden imádságos könyvét megvettem. (Derütség.) Sőt, miathogy Hock János pap, szent atyának kellene őt neveznem, ha hinnék a — szentekben. (Derütség.) Külömben is irreguláris testvérek volnánk...

Hock János: Én nem vagyok szabadkőműves!

*Polónyi* Géza: Én se! (Derütség.) Hiszen azért vagyunk irreguláris és nem reguláris testvérek! (Kitörő zajos derütség.) Csak azt akarom még mondani, hogy a ki következetlenséget hánytorgat fel, az legyen legalább egy beszedében maga is következetes. De nem akarja — folytatja szóló — Hockot tovább támadni, ennyit se tett volna, ha Hock nem provokálta volna szólót. Pedig szóló sohasem bántotta Hockot, miért bántja tehát Hock szólót? Felolvassa Hock beszédének egy passzusát és egy régi beszédéből való passzust, abból aztán ráolvassa Hockra az eminens következetlenséget a jobboldal zajos derülése közben.

(Polónyi a kormányprogramról.)

*Polónyi* ezután rátér a miniszterelnök programjának kritikálására. A nevelésügyről szól legelőbb, mert a miniszterelnök úgy látszik erre helyezi a legtöbb súlyt. Kijelenti, hogy a nevelés ügy nem lehet közös ügy, mert a törvény nem nevezi annak. A katonai igazságszolgáltatás magyarságára nézve a miniszterelnök fejtegetéseit homályosaknak tartja. A mi a magyar tisztoknak magyar csapatokba való helyezését illeti: ő felsege másként érti a maga 68 iki rendeletét, mert szólnak tudomása van róla, hogy ő felsege egyedül azzal is vegrehajtva látja e rendeletet, hogy tényleg történeket tisztai áthelyezések Ausztriából Magyarországra és viszont. Így gondolja-e a miniszterelnök továbbra is a 68 iki rendelet végrehajtását.

A felekezeti iskolákra vonatkozó kormányprogrammal most nem akar hosszabban foglalkozni, ennek külön beszédet óhajt szentelni. — Csak azt megjegyzi, hogy ez az álláspont hasonló a nemzetiség-kkel való kacérkodáshoz és kijelenti, hogy az államnak a legfontosabb érdeke az egész vonalon államosított iskola. (Helyeslés balról.) Azt hallotta szóló, hogy a miniszterelnök a házzabályok revíziójának tervével foglalkozik és a szólásszabadságot korlátozni akarja, hogy így megtörje az ellenzék erejét. Szóló már most is kijelenti, hogy a terv megvalósulását már csúrájában iparkodik majd elfojtani. Felhántorgatja, hogy a magyarokkal miként bántanak a hadseregben. Szólóval esett meg a haditengerésznél, hogy egy izben a bajonettje leesett. Ekkor az önkéntes-iskola parancsnoka így szólta: „Sie sollten ja achtegeben, sie sollten ja wissen dass, dass wir von Ungarn nach Osterreich rur Ochsen bekommen!“ (Zajos derütség.) Hogy — ugymond szóló — az i-kolaparancsnok mily joggal és okkal titulált „Ochs“-nak, azt a t. Ház megítélésére bízom.

Még a városoknak átadandó hus- és borfogasztási adóra vonatkozóan jegyzi meg, hogy a városok nem várhatnak addig, a míg az állam pénzügyi helyzete megengedi. Mert például a főváros máris nem várhat tovább. Ezzel beszéde befejezésére, a kormánnyal való álláspontjának kifejtésére tér.

(A címerkérdésről.)

Lehetőnek tartotta az új kormánynak a legális alapot megadni, mindaddig, míg a miniszterelnök tegnapelőtti beszédében az a gyanu nem merült fel, hogy a közös címert és jelvényt állítja fel programponcjául. I-merteti e kérdés előzményeit. A szabadelvű párt úgy döntött, hogy a közös hadsereg jelvénykérdése közjogoknak megfelelően rendezendő. E programponton a miniszterelnök nem változtatott. Itt ki kell jelentenie, hogy sem közös, sem egységes hadsereg nincs. A 67 es törvény szerint magyar hadsereg van és ez lesz is addig, a míg a 67-es törvény 11. szakaszát újabb törvény hatályon kívül helyezi. A 89-es véderő-törvénybe belecsempézték ugyan a „közös hadsereg” kifejezést, de ez helytelenül történt és így most is szót kell emelnie a „közös hadsereg” kifejezésének becsempészésére ellen. De ha közös is volna a hadsereg, akkor se lehetne közös címerrel, közös jelvényről beszélni. Ennek terve egyértelmű a magyar állami önálló-

ság eltiprásával. Különben látta már a szót a közös címet. A bécsi „Delicias” szivar skatulyáira az osztrák dohányjövédéki igazgatóság a magyar címet, mely valamikor a kétfejú sas gyomrában volt, most a sas két szárnya közé tette. Hát ez elég gyalázat. Kijelenti, hogy a címerkérdés rendezését másképp nem fogadhatja el, csak úgy, ha a zászló, a magyar nemzeti zászló és a címer a magyar címer lesz. Magyarországon egyébként van már egy jelvénykérdés: a horvátországi. E szerint a magyar országgyűlés házára, ha horvátokkal közös ügy tárgyalatik, a horvát zászló is kitűzendő. Ha most a magyar nemzet ilyen együttes zászlóba belemenne Ausztriával, ez azt jelentené, hogy Magyarország olyan közösségben áll legalább is Ausztriával, mint Horvátországgal. Inkább maradjon meg az eddigi állapot, semhogy a törvény egy ilyen önállóságot-tíró álláspontot szentesítsen. A programbeszédet nem veszi tudomásul.

Hock János személyes ügyben felel Polónyi csipkedéseire. A húságnak feneketlen mélysége kell ahhoz, hogy egyszerű érintése egy beszédnek, ennyire felfortyantsa az illető beszéd elmondóját.

(A miniszterelnök a címerkérdésről.)

Gróf Tisza István miniszterelnök szólalt most fel. Egy félreértést akar eloszlatni, — úgy mond — melyre nem került volna sor, ha a Ház kellő figyelemmel hallgatta volna meg és beszédét, zajongásával meg nem szakította volna. Bevallja: a szabadelvű párt egyes tagjai aggályukat fejezték ki, mikép lesz a jelvénykérdés megoldható az ország közjogi állásának megfelelően. A 67-iki törvény szerint egységes hadsereg van.

Polónyi, Ugron és számosan a baloldalról zajongva kiáltják:

— Egységes vezénnyelv van, egységes hadsereg nincs

Tisza István: Kérem, ez egy egyszerű nyelvbőlés volt.

Kiáltások balról: Mindig a magyar nyelv rovására botlik.

Tisza István: Legyünk méltányosak egymás iránt. A 67-iki törvény ismer egy egész hadsereget, melynek a magyar hadsereg a kiegészítő része. (Helyeslés.) De akárhányszor előfordul a „közös hadsereg” kifejezése. Szó sincs róla, hogy szót közös címet akarna a két szövetséges állam között, sőt kijelenti, hogy közös címet, mely holmi fölöttébb álló szuverenitást állapítana meg, közjogunkba ütköznek találna. (Zajos helyeslés jobbról, zaj balról, elnök csöngtet.)

Polónyi: Szóljon a jelvényekről. Azt is közsnek ígérte!

Tisza István: Kijelentettem már, hogy félreértettek e tekintetben; nem közös, hanem együttes jelvényt akartam mondani. Különben Széll Kálmán is gyakran használta a „közös” szót az „együttes” helyett. Egyébként erről a kérdéstről annak idején kidolgoztatik a törvénytervezet, melyből a kérdést minden részleteiben megismerhetik. (Helyeslés jobbról. Nagy zaj balról.)

(Polónyi válasza.)

Polónyi Géza áll fel rögtön szólásra: „Együttes” és „közös”: ezt a két szót nem lehet fölcserélni.

Ugron Gábor: A főrendiház együttes ülést tart, de nem közös ülést!

Polónyi Géza: A miniszterelnök nem válaszolt nyíltan és az ellenzék addig nem változtathatja meg álláspontját, a míg teljesen tisztában nincsen azzal, miképen óhajta a miniszterelnök a jelvénykérdést megoldani. Mert az országgyűlésen alkalmazott horvát lobogó a magyar zászlóval együtt: az az — együttes jelvény. Az ellenzék tehát még mindig vár a feleletre. (Nagy zaj.)

Az elnök az ülést tíz percre felfüggeszti.

(A holnapi napirend.)

Szünet után, az interpellációk előtt elnök felszólítja Pozsgayt, hogy mondja el a napi-

rendre kitűzött miniszterelnöki programra vonatkozó beszédét.

Pozsgay Miklós kéri a Házat, hogy tekintettel az idő előrehaladtára, beszédét holnapra halaszthassa. A Ház megengedi.

Ezután az elnök a holnapi napirend megállapításával kapcsolatosan azt indítványozza, hogy holnap a napirend előtt huszonhét elintézésre váró mentelmi ügy tárgyalását kezdjék meg. A napirend megállapításához többen szólak, a többi közt

Tisza István gróf is, aki kijelentette, hogy tekintettel a tárgyalásra váró sürgős ügyekre, kéri a Házat, hogy fogja rövidre a miniszterelnöki program feletti vitát.

Ezután az interpellációkra került a sor, csupán Udvar-néppárti képviselő interpellált egy kisebb jelentőségű ügyben, a többi interpelláció elmaradt.

Az ülés ezzel véget ért.

## Hieronymi és az aradi kamara.

(Az új miniszter üdvözlése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 11.

Hieronymi Károly, az új kereskedelemügyi miniszter következő leiratot intézte az aradi kereskedelmi és iparkamarához:

O császári és királyi felsége folyó hó 8-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával, a m. kir. miniszterelnök ur előterjesztése alapján, engem kereskedelemügyi m. kir. miniszterrel méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

Midőn ezt a kamarával ezuton is körözöm és tudatnám, hogy a kereskedelemügyi miniszterium vezetését mai napon tényleg átveszem, egyszerűen felkérem a kamarát, hogy engem a reám váró fontos és közérdekű feladatok teljesítésére irányulandó igyekezetemben a törvényes határokban támogatni sziveskedjék.

Különösen becses az ipari és kereskedelmi kérdésekben illetékesen megnyilatkozó kamarák véleményének megismerése reám nézve a mostani életbevágó fontosságú közgazdasági kérdések napirenden léte alkalmával. A magam részéről biztosíthatom a kamarát, hogy őszinte, nyílt és tárgyilagos nézetnyilvánításait mindenkor köszönettel veendem és saját hatáskörömben meg fogok tenni mindent, ami a hazai iparnak és kereskedelmünk megerősítése és fejlesztése érdekében szükséges és állampénzügyi körülményeink közt lehetséges.

Hieronymi s. k.

A kereskedelmi és iparkamara elnöksége e leiratra a következő felterjesztéssel válaszolt:

Nagyméltóságú miniszter ur! Kegyelmes urunk! F. é. november hó 5-én kelt leiratából hivatalosan is értesülvén arról, hogy ő császári és apostoli királyi felsége Nagyméltóságodat kereskedelemügyi m. kir. miniszterrel legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott, nem mulasztjuk el az alkalmat, hogy Nagyméltóságodat új állásában kamaránk nevében tiszteletteljesen üdvözlöljük.

Az alólított kamara, mint a kereskedelmi és ipari érdekképviselő szerve, súlyosan érzi, hogy a hosszú idő óta huzódó áldatlan politikai viszonyok natása alatt legnagyobb fontosságú közgazdasági érdekeink háttérbe szorultak, az életbevágó nagyjelentőségű közgazdasági kérdések megoldása mindez ideig nem sikerült és egy általános, mélyre vágó gazdasági rangás tüneteinek napról-napra aggasztóbbakká, veszélyesül fenyegetőbbekké.

Ily körülmények között kétszeres megelégedéssel és a jövő iránt újból éledő reménnyel és bizalommal tölt el bennünket az a tény, hogy a kereskedelemügyi miniszteri tárca körébe tartozó nagy horderejű ügyek vezetése Nagyméltóságod kezeibe tétetett le. Megvagyunk felőle győződve, hogy Nagyméltóságod gazdag tapasztalatai, az élet folytonos megfigyelése által nyert éleslátása előtt nemcsak nem fognak ismeretlennek maradni közgazdasági életünk szomorú állapotai, de a Nagyméltóságod kitűnően gyakorlati érzelme, egy közgazdaságilag megerősített Magyarországot szem előtt tartó lankadatlan buzgalma és kitartó munkássága

lehetővé fogja tenni, hogy kivezetessünk a jelenlegi kinos helyzetből, megtaláljuk a jobb jövő utját, visszanyerjük már-már meglankadt munkakedvünket s a kereskedelem és ipar minden tényezőjének összeható működésével segítségére lehessünk Nagyméltóságodnak a hazai ipar és kereskedelem megerősítése és fejlesztése körül várt eredmények elérésében.

Annál nagyobb készséggel ajánljuk fel ebbeli közreműködésünket, mert az alólított kamara abban a szerencsés helyzetben van, hogy közvetlen érintkezésből ismeri Nagyméltóságod vezérlő elveit és követett irányzatait, a melyek igaz megnyugvást keltenek bennünk és hinni szeretjük, hogy ez elvek és irányzatok valószínűségében a hangsúlyozott állampénzügyi körülmények immár kevésbé fognak kizárólag közre hatni, mert Nagyméltóságod át van hatva a tudattól, hogy az ipar és a kereskedelem támogatása és erősítése a legfontosabb állami feladatok közé tartozik és befolyással van az állampénzügyek kedvezőbb alakulására is.

Isten áldását kérjük Nagyméltóságod tevékenységére!

Az aradi kereskedelmi és iparkamara nevében: Kristyóry János s. k. elnök, dr. Marshall Lajos s. k. titkár.

## TÁVIRATOK.

A hatalmak a szultán ellen.

Berlin, nov. 11. Konstantinápolyból táviratozzák a *Berliner Tageblatt*nak, hogy az angol és olasz nagykövetek nem ugyan hivatalos formában, de egyelőre csak bizalmasan közölték báró Calice nagykövettel, a konstantinápolyi diplomaták doyenjével, hogyha Oroszország és Ausztria Magyarország nem tudja rövid idő alatt biztosítani közös reformtervezetünk keresztvitelét, akkor angol- és Németország önállóan fognak eljárni.

A német császár betegsége.

Potsdam, nov. 11. A császár állapotáról ma reggel kiadott orvosi jelentés a következő: A császárnak a tegnapi tett séta jót tett. A heg szépen gyógyul és folyton kisebbedik.

Irland. első minisztere.

Kopenhága, nov. 11. Biztos értesülés szerint Hannas Kafstein izaffordi polgármestert szemelték ki első benszültt Reidivikban székelő irlandi miniszterrel, miután 1904. február 1-én lép életbe az új irlandi alkotmány. Az irlandi miniszter egyúttal tagja a dán miniszteriumnak.

## Csanádmegye ügyei.

(A makói közjegyzőség kettéosztása. — Letartóztatott hajtóvadászok. — A visszautasított államsegély. — Szegénymenházak Csanádmegyében.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Makó, november 11.

Csanádmegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg november havi ülését Meskó Sándor dr. főispán elnöklete alatt. Az ülésen az előadók a közigazgatás egyes ágairól szóló jelentéseiket terjesztették elő s nagyobb érdeklődést azok a felszólalások keltettek, amik az egyes jelentések kapcsán történtek.

Návay Lajos dr. részletes és kimerítő jelentésének tudomásul vétele után Justh Gyula kérelmet intézett a bizottsághoz. Szenics Vidor halálával ugyanis Makón megüresedett a közjegyzői állás, amely az országban egyike a legnagyobb területtel bírónak. Szerinte közérdek az, hogy ez a terület ketté osztassék s a nagylaki járás külön közjegyzői kerületté alakíttassék. O már e tekintetben tanácskozást is folytatott a miniszterrel s kéri, hogy a bizottság is terjesszen fel ily irányú kérelmet.

A bizottság hozzájárult Justh Gyula indítványához.

Azután kérdést intézett Justh Gyula az alispánhoz. Tudomására adták, hogy a tárnoki

földek birtokosai hajtóvadászatot tartottak az elszaporodott vadakra s e miatt a járási főszolgabíró csendőrökkel *letartóztatta őket*.

Náday Lajos dr. alispán válaszul elmondja, hogy a vadászatot be kellett tiltani, mert az törvénybe ütközött. Arról azonban nincs tudomása, hogy a vadászókat letartóztatták volna, vagy, hogy ehhez hasonló szabadság megsértés történt volna. Egyébként az ügyet meg fogja vizsgálni.

A választ tudomásul vették s azután az alispán önként adott felvilágosítást: kormányának a *munkáslakások építése* céljából adott segélyről, amely legutóbb a városi közgyűlést is foglalkoztatta. A kormány két ízben adott a vármegyének e célra 20—20.000 korona segélyt. Az első 20.000 koronát az alispán a községek között osztotta ki, a másodikat pedig Makó város részére ajánlotta fel, de a város tanácsa ezt az összeget nem fogadta el, illetve olyan felvilágosítást adott, hogy erre Makón nincs szükség, mert hála jóformán minden embernek van s így csak arra lenne alkalmas, hogy irigységet keltsen egyesek iránt s a szocializmust terjessze. Erre ő még egy bizalmas rendeletet is küldött a városhoz, de mert erre még választ sem kapott, az összeget visszaküldte a miniszteriumhoz, ahol az elszámolásnak sürgősen meg kellett történni.

Justh Gyula erős hangon itéli el a város előljáróinak ebben az ügyben tanúsított viselkedését s kéri az alispánt, találjon módot a hiba helyrehozására.

Náday Lajos dr. alispán megígéri, hogy újból tárgyalja a dolgot a város tanácsával, személyesen megjelen majd utbaigazítás végett, a kormánynál pedig megkísérli a segély viszszerzését.

Az általános helyesléssel fogadott felvilágosítások után még *központi szegénymenházak létesítését* mondta ki a bizottság, amelyeket pótdó és állami hozzájárulással óhajtanak megvalósítani s a szükséges intézkedések megtételére az alispánt kéri fel.

## A város elfelejtett földje.

(Birtokpör a törvényszék előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 11.

Az aradi törvényszék polgári tanácsa ma egy rendkívül érdekes magánjogi perben hozott ítéletet.

A törvényszék nem hozott ugyan elvi jelentőségű döntést, mégis az ítélet jogász körökben is nagyobb jelentőségre tarthat számot, mert a bírói és ügyvédi prakszisban meglehetősen ritkán fordul elő.

A per előzményei még eléggé ismeretesek. Néhal Hász Sándor kir. tanácsos, ügyvéd, a város gáji földbirtokának egy részét, két és fél holdat valamikor, nagyon régen bérbe vette. A bérszerződés, mely nagyon hosszú időre volt megkötve, lejárt, de sem a szerződés megújítása, sem pedig az ingatlanok további bérbeadása iránt a város részéről nem történt intézkedés. Hász Sándor pedig tovább gazdálkodott az ingatlanon s talán ő maga sem tudta már, hogy az ingatlan, voltaképp kié. A város aztán végkép elfelejtkezett a harmadfél holdas kis ingatlanról.

Mikor Hász Sándor két évvel ezelőtt meghalt, eszébe jutott valakinek, hogy Hász Sándor gáji ingatlan voltaképpen a város tulajdonát képezi.

A tisztí ügyészség felszólította a Hász Sándor örökösét, hogy adják vissza az ingatlan a városnak. Az örökösök azonban ezt kereken megtagadták, és hivatkoztak arra, hogy Hász Sán-

dor az ingatlan várostól elbirtokolta, mert a törvényben előírt elbirtokolási időn túl használta azt, mint jóhiszemű tulajdonos. Ily esetben pedig a törvény a tulajdonjogot a jóhiszemű, bár nem jogos tulajdonosnak itéli oda.

A tisztí ügyészség erre pert indított a Hász örökösök ellen, akik Králitz Lajos dr. ügyvédet bízták meg ügyük képviselőjével. Az aradi törvényszék ma mondott ítéletet ebben az ügyben. A bíróság Kovács Marcell dr. bíró előadása alapján az ingatlan tulajdonjogát a Hász örökösöknek ítélte oda, s egyúttal kötelezte a várost annak tüzésére, hogy a Hász örökösök tulajdonjoga a gáji ingatlanra telekönnyíleg is bekebeleztesse. Egyúttal kötelezte a várost 300 korona perköltség megfizetésére.

Ebből az alkalomból smét aktuálisá válik az a sokszor felvetett kérdés, hogy *miért nem hozzák nyilvánosságra a város összes szerződéseit?* A város ezúttal csak egy kisebb értékű ingatlannal lett szegényebb, de nem lehet tudni, hogy hányan és milyen jogokat birtokolnak el ily módon a várostól.

## Arad és az új kormány.

(Vita az üdvözlés fölött.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 11.

Ujra kijutott a politikából a városi törvényhatóságnak. A mai közgyűlésen tárgyalták Tisza István gróf miniszterelnök átiratát, a mellyel az új kormány megalakulását tudatja; továbbá a három távozó miniszter bucsulevelét. Az új kormány üdvözlése ellen, mint minden alkalommal a függetlenségi pártiak állást foglaltak, de a vita ezúttal csöndesebb hullámokat vert, s végül nagy többség járult hozzá a tanács javaslatához, a mely szerint *Tisza Istvánt és kormányát a város üdvözlé.*

A miniszterelnök leiratát, a melyet szószó szerint közöltünk, Kadas Kálmán főjegyző olvasta fel. A mikor a főjegyző az új kormány tagjainak névsorát olvasta föl, Hieronymi Károly nevének említésénél többen *eljenektek*.

— A tanács azt javasolja — tette hozzá az átirathoz Kadas — hogy az átiratot tudomásul véve, a miniszterelnök ur ónagyméltóságát és minisztertársat üdvözölni méltóztassék.

Kis zaj támadt erre, mire a baloldalon Nagy Sándor dr. állott föl.

— Nem akarunk akadékoskodni — ugymond — de Arad városánál már napirenddé lett a kormányok üdvözlése, igaz, hogy nem mi vagyunk az okai, hanem a jövő-menő kormányok. A miniszterelnök hivatali hatáskörében értesít bennünket az új kormány megalakulásáról; hivatali dolgoknál pedig érzelmi momentumoknak nincs helye. Ha minden átiratra, a mely a városhoz érkezik, „örömmel“ vagy „megütközéssel“ válaszolnánk, furcsa dolgok kerülnének ki belőle. Ezt egyszerűen kötelességszerűen kell tudomásul vennünk, még akkor is, ha nem vagyunk semmi politikai kérdést. Politizál a tanács, a midőn az üdvözlést javasolja: mert ha az üdvözlés szó fogalmát vesszük, ez mindenesetre rokonszenvet fejez ki. Ennek az üdvözlésnek abba nincsemmi értelme, akár udvariassági ténynek, akár bizalmi nyilatkozatnak tekintjük. Mikor Khuen-Héderváry üdvözléséről volt szó, azt mondták, nincs ok rá, hogy az üdvözlést megtagadjuk, a mikor még a programját se ismerjük. Most már ismerjük Tisza programját, és tudjuk, hogy azok a törekvések és feladatok, a melyekhez a törvényhatóság támogatását kéri, a

nemzeti közérület óhajlásainak megsemmisítését célozzák. (Zaj.) Indítványozza, hogy az átiratot egyszerűen tudomásul vegyék.

— *Szavazzunk!* hangzott jobbról és balról. A főispán csengettyűjével a nagy zajban utat nyitott a szavának.

— Gyakran van eset — mondta a főispán, — a mikor az üdvözlés nem a rokonszenv kifejezésére szolgál . . .

— Hát ha köszönünk valakinek, azt mindjárt szeretjük? — kiáltotta valaki a középben a baloldal felé.

— Lelkiismeretesen mondhatom — folytatta a főispán, — hogy ez a *tanács sohase politizált*. A mióta a törvényhatóság főnáll szokás volt ez az üdvözlés, a mely nem bizalomnyilvánítás, hanem udvariassági aktus. (Helyeslés. Felkiáltások: Szavazzunk!)

Mülek Lajos dr.: Nem fogadhatja el a főispán azon szavait, hogy miután eddig minden kormányt üdvözöltünk, tegyük meg most is. Tévedni emberi dolog, de a tévedést helyrehozni sohase késő. Miért szavazzunk most bizalmat, mielőtt megvárnánk a tényeket?

— Nem bizalom ez! — kiáltottak közbe sokan a jobboldalról.

— Az olyan üdvözlés, a mely nem rokonszenv és bizalom alapul, nem üdvözlés, hanem *ravaszkodás*. (Zaj, ellenmondások.) Ha Tisza olyat fog tenni, folytatta Mülek, a mely az ország javára szolgál, akkor én, az ellenzéki ember fogom az ő üdvözlését javasolni. Az igaz, hogy programja után nem nagy reményeket fűzök ehhez.

Egyre nagyobb lett a zsidongás. Müller Károly állott föl egyszerre és így szólt:

— En azt ajánlom a mit a főispán ur mondott: üdvözöljük az új kormányt, *de bizalom nélkül*.

A baloldalon nevettek, jobbról meg azt kiáltották:

— Nem azt mondta! Szavazzunk!

Reicher Ferenc szintén ellene szólt az üdvözlésnek és kérte a főispánt, hogy rendelje el a szavazást.

A főispán ezt *el is rendelte*. Fölállással szavaztak. A tanács javaslata értelmében — az üdvözlés mellett — szavaztak *nyolcvanegyen*. Ulve maradt körülbelül *harminc* városatyja.

A jobbról többen ezt kiabálták:

— *Ellenpróbát kérünk!*

— Mi fölállhatunk, ha tetszik! — szót oda Mülek.

A főispán azonban az ellenpróbát mint fölöslegest mellőzte.

Nyomban ezután tárgyalták *Wlassics Gyula* volt kultuszminiszter és *Darányi Ignác* volt földmívelési miniszter leveleit, a melyben távozásukat tudatják. A tanács mindkettőt azzal a javaslattal terjesztette be, hogy működésükért nekik a *törvényhatóság elismerését nyilvánítsa*. Ezt *egyhangulag* elfogadták; *Wlassics*nál még a baloldaliak is élénken helyeselték az elismerést.

*Kolossváry Dezső* volt honvédelmi miniszter távozását az elismerésnek egyszerűbb kifejezése mellett vették tudomásul; *Nyiri Sándort*, az új honvédelmi minisztert *üdvözlék*. Ezzel a közgyűlés végzett az új kormányral.

## TANÜGY.

(—) Az aradmegyei Kisdednevelők Köre folyó hó 15 én d. e. fél 10 órakor a Demeter-utcai községi ovodában tartja tíz-dik rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztári jelentés. 4. Gyakorlati foglalkozás, tartja *Berzi Amália* m.-pecskai óvónő. 5. Felolvasás, tartja *Fürst Matild* csálai állami óvónő. 6. Könyvtári jelentés. 7. Indítványok. 8. A jövő gyűlés helyének meghatározása.

## Az éjjeli ülés előtt.

### Szakadás a Kossuth-pártban.

(A miniszterelnök indítványa. — Lesz-e új választás. — A címerkérdés.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 11.

A mára várt politikai fordulat egy nappal halasztódott. Tisza István miniszterelnök a képviselőház holnapi ülésén fogja megtenni indítványát, hogy a Ház az ujoncjavaslatokat tűzze ki napirendre. Ez ellen készül harcra az ellenzék, és úgy tervezi, hogy megismétli az éjjeli ülést, a melyet Khuen-Héderváry alatt rendezett.

Miként fog sikerülni, nem tudható. Annyi bizonyos, hogy a szélsőbal már nem vonul oly tömött sorokban a harcba, mint akkor. A képviselőház pénzügyi bizottságban nyíltan kitört az ellentét Barabás, mint a harciasok vezére és Komjáthy meg Barta, mint a békesek képviselői között.

A mai eseményekről a következő tudósítást vesszük:

#### A lankadó obstrukció.

Tisza Istvánnak a címerkérdésről szóló mai nyilatkozata, a melyben kijelentette, hogy nem akar közös címet, sőt ilyen közjogunkba ütközőnek találja, megnagyobbította az egész képviselőházban, a volt nemzeti pártiak között, a kik tegnap zúgolódtak, sőt az ellenzéken is. Az ellenzéken ma új anyagot találtak a nyugtalanságra: Tiszának azon kijelentését, hogy közös vagy együttes jelvényt akar csináltatni. Az ellenzéken az a nézet, hogy a legrosszabb esetben együttes jelvénytől lehet szó, de közösről nem. A szabadelvű pártion ismételték a miniszterelnök kijelentését, hogy közös vagy együttes, az mindegy, de az ellenzékiek nem nyugodtak bele.

Egyébként az obstrukció nem tud megindulni a régi kedvvel. Tagadhatatlan, hogy az egész Kossuth-pártot aggodalmas érzések fogták el. Az emberek, ha a nyílt színen még hangoztatják az obstrukciót, érzik a nagy felelősséget és legjobban új választás által szeretnének szabadulni. Új választásról azonban egyelőre nincs szó. A kormány előbb más kísérleteket fog tenni, s csak a végső esetben szánja rá magát az új választásokra. Alig van egyébként minden pártion ember, a ki ne látná, hogy a végső esetben nem marad egyéb hátra, mint a képviselőház föllosztatása.

A Ház holnapi ülése igen nagyon viharosnak ígérkezik. Allítólag Tisza a holnapi ülés végén fogja mára várt napirend-indítványát megtenni, a mire az ellenzék tovább folytatja az obstrukciót. A helyzet alakulása még nagyon bizonytalan.

Ma különben a képviselőház két bizottságának vezetésében változás állott be. A közoktatásügyi bizottság elnökévé Berzeviczy Albert helyett Sággy Gyula egyetemi tanárt, a mentelmi bizottság elnökévé, Perczel Dezső örökébe Szivák Imrét választották meg.

#### A holnapi harc.

Az éjjeli órákban jelenti tudósítónk: A képviselőház holnapi ülése elé rendkívül, érdeklődéssel néznek politikai körökben. Ekkor lesz az első összecsapás az

ellenzék és a kormánypárt között, az első küzdelem, melyet Tisza István programbeszédében már előre jelzett.

A holnapi ülés végén fogja ugyanis a miniszterelnök azt a javaslatot tenni, hogy a Ház holnapután ne folytassa már a kormányprogram feletti vitát, hanem e helyett az ujoncjavaslatot vegye tárgyalás alá.

A házszabályok szerint ehhez az indítványhoz csak négy képviselő szólhat hozzá, de, mint nyáron Héderváry alatt is megtörtént, az ellenzék módját fogja találni annak, hogy az ülés éjjelig vagy talán még hosszabb ideig is eltartson. A függetlenségi párt vitarendező bizottsága ennek érdekében újból, erősen akcióba lépett.

Biztosra lehet venni, hogy dacára az ellenzék küzdelmének, a kormánynak sikerülni fog a javaslat elfogadását keresztülvinni.

A holnapi ülés napirendje előtt Polónyi Géza töl akar szólalni; egyrészt, hogy nyilatkozzék a miniszterelnöknek a választási reformra vonatkozólag tett kijelentéseiről, a melyre ma elfelejtett reflektálni, másrészt, hogy a miniszterelnöknek a jelvényekre vonatkozó kijelentéseit újból szóvá tegye.

Egy másik kérdést is föl akarnak hozni, az olasz borvám szerződést, a melyről egyes lapok azt jelentették, hogy Tisza azt, ha parlamentáris uton nem menne, saját kezére akarja megkötni.

#### Szakadás a Kossuth-pártban.

A képviselőház pénzügyi bizottságának mai ülésén, a melyen az indemnitás tárgyalását folytatták, megtörtént a szakadás a Kossuth-párt békés és harcias frakciója között. A harciasok részéről Barabás Béla, a béke-pártiak közül Komjáthy és Bartha Odön nyíltan összetűztek az ex-lex kérdésében.

Barabás Béla éles szavakban támadta meg a kormányt. Kérdi, igaz-e az, hogy a miniszterelnök a most folyó parlamenti vita félbeszakításával napirendre akarja tüzetni az ujoncjavaslatot. Ha ez igaz, a szólás jogának korlátozását jelenti, s ha ez megtörténik, a miniszterelnök az egész ellenzékkel szemben fogja magát találni. A törvényen kívüli állapot és az ujoncmegtagadása a nemzet egyedüli fegyvere, a melylyel élni fog, a míg el nem éri, a mi kívánni valója van.

Komjáthy Béla, majd Barta Odön Barabás-sal szemben azt hangoztatják, hogy ők igenis kívánják, miszerint az államháztartás ismét rendes mederben folyjon tovább. Elítélték az ex-lexet, a mely hátrányára van az országnak.

Föltűnést keltett Barta Odönnek egy kijelentése. Nem engedjük meg, hogy Barabás olyan dolgokért, amelyekért az ő frakciója harcol, a nemzet követelményeinek mondjon.

A Kossuth pártnak immár nyíltan kifejezésre jutott belviszályáról a politikai körökben élénken foglalkoznak.

A függetlenségi pártnak különben ma nevezetes vendége volt.

Kossuth Lajos Tódor, Kossuth Ferenc fivére ma Budapestre érkezett és látogatást tett a függetlenségi pártkörben. A látogatást Thaly Kálmán vezetésével a pártnak mintegy tíz tagja adta vissza. Kossuth Lajos Tódor a képviselőket igen

szívélyesen fogadta és elismerően szólt arról a harcról, a melyet a függetlenségi párt tagjai a nemzeti jogokért folytatnak.

#### Olasz hang Tiszáról.

Rómából táviratozzák: A római Tribuna írja: A Neue Freie Presse azokról az előzetes értekezletekről beszélve, melyek az osztrák-magyar-olasz kereskedelmi szerződés tárgyában a Zanardec-miniszterium lemondása előtt Rómában folytak, közül egy római távirati értesülést, mely szerint az alkudozások az új kormánnyal újra felvételre és hozzászólásra, hogy a kormánykörökben attól tartanak, hogy a nehézségeket növelni fogják azok a javaslatok, a melyeket az osztrák és magyar kormányok előterjeszteni szándékoznak, hogy képesek legyenek ideiglenes vámelegményt kötni. A Tribuna erre megjegyzi:

Elismerjük, hogy mindazok a nehézségek, a melyek a súlyos magyar válságból származnak, még nincsenek elhárítva, de hozzátehetjük, hogy itt sok bizalommal vannak Tisza működése iránt, a ki nagy tehetségével, hazafiságával és jellemének erélyével fényesen fenntartja az apai hagyományokat és bizonyára vissza fogja tudni állítani a magyar nemzet lelkében a szükséges nyugalmat, hogy a nemes magyar nemzet prosperálhasson úgy, a mint megérdemli és a mint az olaszok óhajják, a kik nem felejtik el a régi lojális barátságot, melyet Magyarországgal mindig feuntartottak.

## Megvádolt tanító.

(Egy iskolástól gyanus halála.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 11.

Aradmegyének egyik Aradhoz közel fekvő községében ma hivatalos boncolás volt, melyen részt vett Nyirő Géza vizsgálóbíró és Lehmann Viktor alügyész is, mint a hatóság képviselői.

Ennek a boncolásnak fölöttébb érdekes háttere van.

Egy kis iskolás gyermek holttestét fektették a boncoló asztalra, mert azt a gyanút táplálták a gyermek szülői, hogy fiuk nem természetes halállal mult ki. A gyermek az állami elemi iskolába járt, s mintegy két héttel ezelőtt avval a panaszszal jött haza, hogy a tanítója megverte. A gyermek testén meg is látszottak az ütés nyomai, de nem látszottak oly veszedelmes természetűeknek, hogy orvosi gyógykezelésre kellett volna gondolni.

Röviddel ezután történt, hogy a fiu megbetegedett, s tegnapelőtt pedig rövid haláltusa után meg is halt. A kétségbeesett szülők fájdalmában az a gyanu ébredt föl, hogy a fiu, mikor a tanító megverte, olyan súlyos belső sérülést szenvedett, melyek nyomai külsőleg ugyan észre nem vehetők, de mégis halált okoztak.

A szülők nyomban a halál bekövetkezése után feljelentést tettek az aradi ügyészséghez, kérve, hogy indítsák meg a bűnvándi eljárást a tanító ellen, akit oly súlyos büntetéssel vádoltak meg.

Az ügyészség megtette az indítványt, melynek következtében ma Nyirő Géza vizsgálóbíró és Lehmann Viktor alügyész kiutaztak a közelekvő községbe, a hol, mint említettük, meg is ejtették a boncolást.

A boncolás eredményeként az tűnt ki, hogy a fiu tudógyulladás következtében halt meg. Minthogy ezenkívül semmi olyan belső sérülést nem tudtak konstatálni, melyből súlyosabb testi bántalmazásra lehetett volna következtetni, nyomban megszüntették az eljárást az igaztalanul megvádolt tanító ellen.

## A szocializmus Aradmegyében.

(A közigazgatási bizottságból.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 11.

Aradmegye közigazgatási bizottsága Urbán Iván főispán elnöklete alatt ma tartotta rendes havi ülését, melynek kiemelkedő tárgya volt az alispánnak a *szocializmus terjedéséről* szóló jelentése.

*Dálnoki-Nagy* Lajos dr. alispán konstata, hogy a szocialista izgatások Aradmegye területén rendszeresen és állandóan folyamatban vannak. Az elmúlt nyáron egymást követették a szocialisták népgyűlései, melyeken a megye minden részében izgatták a népet. Félő — ugymond az alispán — hogy télen, a munkahiány idején még nagyobb mérveket öntenek ezek a mozgalmak.

Az alispán javaslatára a közigazgatási bizottság jelentést tett a mozgalmakról a belügyminiszternek, utasítást kérve az izgatással szemben követendő eljárásra nézve.

Az egyéb jelentések során beszámolt a pénzügyigazgató arról, hogy az *adófizetés* az ex-lex miatt erősen hanyatlott. Október hóban egyenes adóban 622,447 koronával, *hadmentességi díjban* 15,418 koronával kevesebb adó folyt be, mint a múlt év októberében. Közvetett adók és illetékekben azonban 36,331 koronával többet fizettek be.

A közegészségügyi állapotok októberben kielégítőek voltak.

A felebbezések során napirendre került *Krib* Zsigmond és *Kolber* Zsigmond panasza *Popa* György dr. volt s.olgabíró ellen, ki a panaszosokat állítólag összeszidta, megverte és hivatalából kilökte. Az alispán annak idején nem rendelte el *Popa* ellen a vizsgálatot, mert nem talált a panaszra elég alapot. Most a közigazgatási bizottság elé került felebbezés folytán az ügy, s a bizottság már azért is elutasította a felebbezést, mert *Popa* időközben állásától megvált.

Az ülésen *Kellner* György törvényhatósági állatorvos bejelentette, hogy a ternovai járás állatorvosává *Darvas* Lászlót nevezte ki a miniszter.

## Az aradi vashid.

(A terv megrendelése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 11.

A város közgyűlésén ismét napirendre került a vashid ügye, s mai tárgyalás a mellett szól, hogy a hid tervének újra felvétele a megvalósítás felé viszi ezt a régen huzódó kérdést.

A tanács jelentést terjesztett elő, a melynek értelmében a pénzügyminiszter ez év végéig adott halasztást annak kijelentésére, hogy a város a vám- és rév jog fejében hajlandó-e felépíteni a vashidat. Miután a nyilatkozatnak terven és költségvetésen kell alapulnia, javasolja a tanács, hogy a közgyűlés bizza meg *Zielinszki* Szilárd budapesti mérnököt, hogy a hid tervét december 10-ig készítse el. A munkáért járó tiszteletdíj négyezer korona.

*Steiner* Jakab (gunyosan): Csak?

*Urbán* Iván főispán *Steiner* közbeszólására megjegyzi, hogy ez az ár nagyon kevés. Senki ilyen rövid idő alatt s ennyiért, nem készítené el a tervet. *Zielinszki* is csak úgy teheti, mert a dologgal már régebben foglalkozott és a terve félig-meddig készen van.

*Steiner* Jakab: Nem járul a tanács javaslatához, mert nem akar újabb négyezer koronát kiadni. Az ügy egyáltalában nem olyan sürgős s így van idő arra, hogy megkérdezzék a pénzügy és a kereskedelemügyi minisztert,

hogy miért nem készítették el ők a tervet, a mint ezt megígérték.

*Müle* Lajos dr.: Ha már a hidnak léte-sülni kell, nem sajnálja a négyezer koronát, mert ez olyan csekély ár, amelyet csak az ügy iránt ambícióval viseltető ember számíthat. De miután a terv elkészítését a miniszterium-uan megígérték, fel kell írni, hogy térítsék meg az összeget.

*Institoris* Kálmán polgármester: A terv sürgős elkészítését az teszi szükségessé, hogy a városnak nyilatkoznia kell, vajjon felépíti-e a hidat a vám- és rév jog átvételéért. A miniszterium hidépítési osztályában járt, de ott azt mondták, hogy az ígért terv nincs készen. A rövid idő alatt, amíg nyilatkoznia kell a városnak, senki meg nem csinálta volna a tervet, ha nem figyelmeztetik *Zielinszki* Szilárdra, ki nek — miután szándéka volt saját rezsijében a hidat felépíteni — félig-meddig kész terve van. A pénzt érte csak az esetben kapja meg, ha a tervet a miniszter árlejtés alapjául elfogadja.

*Boros* Vida: A tanács javaslatát pártolja, de az előterjesztésnek némi hézaga van: a négyezer korona fedezetéről nincs benne említés téve. Ezt a hézagot pótolni kell. Természetes, hogy az összeget a hid költségvetésébe veszik fel, ez azonban csak idők múltán lesz készen. A négyezer koronára addig is fedezetet kell találni.

*Institoris* Kálmán polgármester: A hid jövedelme fedezi az összeget, melyet vagy a hidköltségbe, vagy a rendkívüli kiadások rovására kell felvenni.

*Steiner* Jakab: Tíz nap alatt nem lehet ez ügyben javaslatot tenni, ha husz évig nem tudtak.

*Domonkos* Lajos: A város anyagi fejlődésére óriási befolyással lesz a hid. Minél előbb dűlőre jut a dolog, annál jobb az eladósodott kereskedő- és iparos-osztály érdekében.

Ezután szavazásra került a dolog. A főispán előbb azokat szolította felállításra, kik a tanács javaslata ellen szavaznak. *Senki sem állott fel.*

— Én sem teszem — jelentette ki *Steiner* Jakab.

Ezzel a közgyűlés elfogadta a tanács javaslatát, melynél fogva a tervet a város megrendeli.

## SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

### A színház műsora:

**Csütörtök:** Bob herceg, operette. (Páratlanbérlet.)  
**Péntek:** Fédora, szimf. Hegyessi Mari vendégfelléptével. (Páros bérlet.)  
**Szombat:** Denise, szimf. Hegyessi Mari vendégfelléptével. (Páratlan bérlet.)  
**Vasárnap:** Stuart Mária, tragédia. Hegyessi Mari vendégfelléptével. (Páros bérlet.)

\* *Loute*. Az aradi színház szegényes bohózat-műsorával gyorsan forog az idők kereke, kevés a forgatni valója s így ritkán tud újat felszínre hozni. A két kezünk ujjain el lehetne számolni azokat a modern izlés szerint készült francia vígjátékokat és bohózatokat, melyeket ez a társulat bemutatott, el lehet tehát ismer-ni, hogy a Kis fészek, a Mici hercegnő és a *Loute* főné nyilvános mulatóhelyek nem igen tartják a repertoárt. Ez helyes, s ha csupán ezt a jelenséget tekintjük, dicsérni lehetne a műsornak e tekintetben való szoliditását. A dolog azonban egy kissé másként áll. Ugy tudni-illik, hogy a repertoárban még s szerepel egy-néhány ilyen akvizíció s így a cochonéria nem hiányzik a színpadról, csak változatosságot rem nyújt. No már pedig ha egyáltalában létezik, ha akár a közönség izlése, akár más érdek kívánja az ilyen darabokban bizonyos számú elő-adást, akkor a színpad tisztességén már nem sokat ronthat a változatosság. Aki lop, az egy-

formán tolvaj, akár tyukot, akár ezüstkanalakat tulajdonít el. Ha Mici hercegnő és *Loute* önagyságával összesen huszszor van szerencsém a színpadon találkozhatni, az nem azt jelenti, hogy a műsor tisztességén csak ez a két darab rontott. A színház művezetőségének kell tudnia, hogy nélkülözhetők-e a repertoárban ezek a darabok, vagy sem. Mi csak azt tudjuk róluk, hogy nem kívánatosak. Ha a színház azt találja, hogy nem nélkülözhetők, adjon elő ezekből is, elvegre a saját maga szakállára teszi azt, amit tesz, de a közönség ilyen irányú kívánságait ne avval elégítse ki, hogy a *Loute*-ot adja elő két tucatszor, a *Mongodin* urat még egyszer annyiszor, hanem törekedjék a változatosságra, hozzon valami újat, mert az előbb említett tolvaj példa szerint: aki kétszer lop tyukot, az nem kisebb tolvaj annál, aki először tyukot, másodsor ezüstkanalat lop. Ma üres volt a színház s ez azt mutatja, hogy a közönség gondolkodása is ez. Az előadás egyébként elég jó volt. *Göze* Aranka, *Szilassy* Juliska és *Bónis* voltak a darabban új szereplők s mindégükük játéka jól illeszkedett a régi keretbe. *Bónis* egy kissé nyögte a szöveget, sokat nyújtott a színpadi otthoniasságból, ez azonban legfeljebb is csak felfogásbeli hiba lehet. *Szilassy* Juliska fessen játszottta meg a szobalány szerepét, *Sarkadi* azonban ma lenézte e vizszi-házbeli parádés-szerepét. (a.)

\* *Denise*. Az ifjabb *Dumas*, akit újabb megint kezdenek fölfedezni, s akiről legutóbb ismételt kitünt, hogy nem a mulandóság számára alkotott, a *Denise* ben egy különösen izgató, érdekes problémát vet felszínre: a bukkolt leány tisztességét. Annak az igazságát hangoztatja bámulatos ékesszólással, hogy a társadalom szerencsétlenei épen annyira részeseek abban a nagy áldásban, amit becsület néven ismer a kiváltság, mint a sablonos társadalmi formák közt szerethető egyéb halandók, s épen úgy méltók a boldogságra, ha tiszta lelkiük és szívben, érzésben romlanak. Ez a téma nem új bár, de el sem avult, s *Dumas* oly mesteri feldolgozásban állítja elénk, hogy frappans hatásában mindig a jelent érezzük. A *Denise* címszerepét választotta *Hegyessi* Mari második vendégfelléptéül, melyivel a Nemzetiben is nagy sikert aratott.

## Roosevelt a magyarokról.

(A new-yorki magyar republikánusok tisztelgése)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 11.

Az Egyesült Államok elnöke, *Roosevelt* Tivadár, még abból az időből, mikor Newyork állam kormányzója volt, disztagja a „Hungarian Republic Club”-nak, mely tevékeny egyesületnek magyar címe dacára nagyszámu osztrák tagja is van. A klub minden évben küldöttséget meneszt a köztársaság jelenlegi elnökéhez, hogy őt születés napján üdvözölje. Az elnök mindig a legmelegebb barátsággal fogadja a „magyar köztársasági klub” küldötteit.

Az elnök nemcsak azért becsüli a klub tagjait, mert a köztársaságnak kitünő polgárai, hanem azért is, mert mindig ragaszkodással gondolnak vissza régi hazájukra. Többször is hangsúlyozta már, hogy a klubtagok meleg temperamentuma megnyerte az ő különös tetszését. Az idén *Braun* Márkus vezette az elnökhöz a küldöttséget, melynek hat tagja volt. A küldöttséghez csatlakozott a *Neue Freie Presse* egy Amerikában tartózkodó munkatársa is, akivel *Roosevelt* elnök igen érdekes diskurzust folytatott.

A küldöttség elnöke úgy mutatta be *Roosevelt*-nek a bécsi újságit:

— Engedje meg elnök ur, hogy bemutat-sam önnek az első és egyedüli európai lap-tudósítót, a *Neue Freie Presse* képviselőjét, aki még sohasem írt a lapjában valótlan Amerikáról.

*Roosevelt* két kézzel fogta meg az újságit kezét és hatalmasan megrázta.

— Rendkívül örülök, hogy Ont magamnál

láthatom. Az egész európai sajtóból két lap van, melyet szemmel tartok és figyelemmel kísérek, a Neue Freie Presse és az Indépendance Belge. Különös érdeklődéssel olvastam az On lapjának a kisenevi eseményekről írott tudósításait és cikkeit, valamint azokat is, melyek a parlamenti unióról és a békemozgalmakról szólnak, mely utóbbiaknak nagy barátja vagyok. Ezután a *boszniai* állapotokról beszélt.

— Eppen most fejeztem be azon eredmények tanulmányozását, melyeket Ausztria-Magyarország Boszniában elért, és csodálkozással kell kifejezést adni a fölött, amit az önök hivatalnokai ott lent elértek. Kállay urat a legjelentősebb szervező zsenik egyikének tartom, akinek működése egyszerűen mintaszzerű. A balkáni eseményeket nagy figyelemmel kísérem, és nagyon reménylen, hogy lehetséges lesz a békét helyreállítani.

A szerb királygyilkosságról is beszélt:

— Alig képzelheti, hogy milyen megdöbbentő hatást tett rám a belgrádi királygyilkosság. Undok és barbár tett volt, amelynek nincs mentsége. Ha igaz volna is minden, amit ezekre a szerencsétlenekre ráfognak, mégis bosszuért kiált kiontott vérük. Nem lehet bizalmam olyan néphez, mely ilyenre képes.

Végül Ausztria és Magyarország politikai helyzetének nehézségeiről beszélt. Az újságíró elmondta neki, hogy a király mennyire vett személyesen részt a krízis megoldásában és hozzátette, hogy nagyon kevés amerikaiak van fogalma arról a fizikai munkáról, melyet a király végez.

— Azt hiszem, ezekhez a kevesekhez tartozom — felelte az elnök — és én az önök uralkodóját a legiszteletreméltóbbnak tartom, azok közül, akiket ez ujkor felmutat. Szívbeli reményem, hogy ezuttal is sikerülni fog neki megóvni bölcsességét.

## A Nemzeti Szalon Aradon.

(Paál László műveinek kiállításán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 11.

A *Nemzeti Szalon*, az ország egyik legagilisabb egyesülete, ismét megkezdte vidéki körutját, melyvel terjeszti a kulturát és finomítja az izlést.

A *Nemzeti Szalon* vállalkozása hathatós nyomokat mutat fel.

Valahányszor ennek az egyesületnek kiállítása volt Aradon, mindannyiszor hagyott itt egy egész csomó eredeti magyar képet, bizonyosságul annak, hogy Aradon kellőképp méltatják a képzőművészetet.

A Szalon ez ideig körutjában Temesvárról jön át Aradra, és a készülődő kiállítása első fcskéjeként Aradra érkezett ma *Ernst* Lajos, a *Nemzeti Szalon* igazgatója, a neves műgyűjtő, hogy a szükséges előkészületeket megtegye.

A kiállítás, mint az előző években, most is a polgári iskola dísztermében lesz, mert ennek a teremnek van aránylag a legkedvezőbb fekvése a helyes világítás szempontjából. A képkiallítás az eddigi díszpozíciók szerint *jövő vasárnap* nyílik meg.

Temesvárott nagy sikere volt a képtárlatnak és az ottani műbarátok igen sok képet vettek meg. Hogy azonban az aradi tárlat ne legyen csonka, az igazgatóság Budapestről ki fogja egészíteni új képekkel.

Az ideai tárlatnak főérdekessége az lesz, hogy némi helyi érdekű jellegzet fog kapni. A tárlaton ugyanis nagy számmal fognak szerepelni a korán elhunyt aradmegyei születésű *Paál* László festőművész képei is. Ezt az alkalmat felhasználja *László* Béla dr., aki a Paál

László életére és működésére vonatkozó adatokat egybegyűjtötte és e célból Aradon is járt, hogy erről a kiváló tehetségű művészről egybegyűjtött adatokról egy felolvasás kíséretében beszámoljon az aradi közönségnek is.

A tárlat nivóját azonfelül emelik *Munkácsy* Mihálynak és *Madarász* Viktornak képei, melyeket a Nemzeti Szalon nagy fáradozások árán tudott csak megszerezni.

## HIREK.

### Állami tisztviselők mozgalma Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 11.

Az aradi állami tisztviselők körében mozgalom indult meg, melynek első következménye előreláthatólag az lesz, hogy a legközelebbi napokban össze fog ülni az aradi állami tisztviselők bizottsága, hogy a tisztviselők fizetés rendezése ügyében újlag állást foglaljon.

Az új miniszterelnöknek az állami tisztviselők fizetésrendezésére vonatkozó kijelentései aggodalommal töltik el a fizetésrendezés megvalósítására váró tisztviselőket, a kik régebbi mozgalmukat most felújították.

Ehhez csatlakoznak az aradi állami tisztviselők is.

Az igazságügyi palotából indult ki a mozgalom s ennek eredményeként a következő szövegű levél érkezik holnap Keller Izsó főmérnökhöz.

Nagyságos

Keller Izsó kir. főmérnök urnak, az aradi állami tisztviselők helyi bizottsága ügyvezető elnökének

Aradon.

Alulírottak felkérjük, hogy az aradi állami tisztviselők egyesületét a fizetésrendezés ügyében beállott változás megbeszélése miatt sürgősen összehívni sziveskedjék.

Arad, 1903. nov. 11-én.

Ezt a levelet aláírta egy egész csomó bíró, albíró, aljegyző és kezelő hivatalnok.

Az értekezlet valószínűleg néhány nap múlva össze fog ülni, s határozatot fog hozni a fizetésrendezés sürgetése tárgyában.

— A polgármester a fővárosban. *Institúris* Kálmán polgármester holnap, csütörtökön Budapestre utazik, hogy az ágostai evangélikus egyházi egyetemes gyűlésen, mint az aradi egyházközség felügyelője részt vegyen.

— A sorozás. *Nyiri* Sándor honvédelmi miniszternek a törvényhatóságokhoz intézett ama rendelete, amelyben a sorozást — mint már jelentettük — e hónap 23 dikára megkezdhetők hiszi, szösz szerint a következőleg hangzik:

Mint hogy a politikai helyzetben beállott változás reményt nyújt arra, hogy az 1903. évre kiállítandó újoncok rövid idő alatt országgyűlésig meg fognak ajánlatni, hivatali elődömnök a f. évi május 20-án 44200. sz. a. kiadott körrendelete kapcsán felhívom a törvényhatóságot, hogy az újoncok, utazási és működési terveket az illetékes kiegészítési parancsnokságokkal egyetértőleg akként állapítsa meg, hogy az ideai fősorozás f. év november 23 tól december 23 ig terjedő idő alatt foganatosítható legyen. Tekintettel arra, hogy a sorozási időszak a szokottnál jóval rövidebb időben állapított meg, éppen a sorozási időszak rövidsége miatt a kiegészítő parancsnokságok egy és ugyanazon időben esetleg több sorozó bizottságot lesznek kénytelenek kiküldeni s így az újoncok, utazási és működési tervek szerkesztésénél az e tekintetben fölmerülhet fennakadások elkerülése végett, a kiegészítő parancsnokságok óhajai figyelembe veendőek. A kiegészítő parancsnokságokkal egyetértőleg újoncok szerkesztendő tervek a szokásos módon kiállítva, hozzám jóváhagyás végett minél előbb, de legkésőbb f. é. novem-

ber 12-ig okvetlenül fölterjesztendőek. Az újoncokozás tényleges végrehajtásáról a kiállítandó újoncoknak az országgyűlés által történt megajánlása után fogok intézkedni. Budapest, 1903. november 5-én. *Nyiri*, honvédelmi miniszter.

— Ellenőr választás a városnál. A városi főpénztárnál rendszeresített új ellenőri állást a mai közgyűlés töltötte be választás útján. Négy pályázó jelentkezett; kik közül miután egynek folyamodványa nem volt kellőleg felszerelve, jelöltettek: *Gyömbér* István, *Mikosevits* Iván és *Wieser* Aladár segédtisztek. A kijelölt bizottság tagjai voltak: *Robitzek* Ágoston dr., *Mülek* Lajos dr., *Simay* István, *Müller* Károly *Deutsch* Bernát és *Schartner* Sándor dr. A jelölés kihirdetése után a terem minden részéből *Mikosevits* neve hallatszott. Erre *Urbán* Iván főispán, miután senki szavazást nem kért, s csupán egy nevet hallott említeni, kihirdette az eredményt, mely szerint az ellenőri állásra egyhangulag *Mikosevits* Ivánt választotta meg a közgyűlés.

— *Stefania* titkára. A bécsi *Zeit* nyomán, mai számunkban közlünk azokat a nyilatkozatokat, a melyeket az említett lap tudósítója *Fischer* Alajos császári tanácsos, *Lónyay* grófnő magántitkára tett *Stefaniáról*. Ma, a mint lapunknak táviratozzák, *Fischer* tanácsos nyilatkozatot tesz közzé; ebben azt mondja, hogy ő fogadott ugyan egy bécsi újságíró, de annak csupán annyit mondott, hogy *Lónyay* nő állapota napról-napra javul. Mindaz, a mit az újságíró ezen felül közölt, *valótlan*. „Már állásomnál fogva — jegyzi meg *Fischer*, — se tételezhető föl, hogy olyanokat mondtam volna, a minőt a cikk ajkamra ad“.

— A *Hertschka*-féle ösztöndíj. A város mai közgyűlésén újpoli határoztak a *Hertschka*-féle ösztöndíj polgári iskolai alapítványi helyének betöltése ügyében. Mint megtudtuk, *Klein* Sándor, kinek a múlt közgyűlésen az ösztöndíjat kiadták, nem fogadhatta el, mert nem polgári iskolai tanuló. Ma négy pályázó közül *Hess* Jenő nyerte el az ösztöndíjat.

— Az aradi önkéntes újoncok. Október eleje óta az aradi városban levő hadkiegészítő parancsnokságnak csaknem mindennap van egykét, gyakran három négy ifju legény vendége. Ezek, az önkéntes újoncok. Tömegesen nem tudnak a sorozó-mérce alá, de apránként gyűlnek. Az aradi hadkiegészítő parancsnokságnál eddig körülbelül három-négyszáz önkéntes bevonuló jelentkezett; azonban ezek legnagyobb része más ezredhez és fejezőnemhez kérte a beosztását. Az aradi 83. gyalogezredbe csak százharminc önkéntes újoncot soroztak be, a kik helyett azután ugyanannyi harmadéves katonát bocsátottak el az ezredből. Az önkéntes bevonulók csak az ötdrészét teszik ki a rendszeres újonc-bevonulásnak, a midőn körülbelül hatszáz katonaköteles vonul be az ezredhez.

— *Makó* város költségvetése. *Makó* város képviselőtestülete tegnap délután három órakor fogott a város jövő évi költségvetésének tárgyalásához, s este hét órakor lett vele készen, befejezve egyúttal a két teljes napon át tartott november havi rendes közgyűlést is. A költségvetést általábanosszágon elfogadták, a részletek során azonban a kiadásoknál egy pár tételt töröltek, néhányat megváltoztattak, csak hogy a bevétel-ek főösszeget 260. 103 k or. 54 fill. a kiadásoké 494.981 kor, 98 filléren állapították meg s pótdával 234.978 kor. 44 fillért kell fedezni. Az eredmény a város pénzügyi viszonyainak némi javulását jelentti, amennyiben a kiadások összege 16—17 000 koronával kisebb a folyó éviéül s az ideai 82 százalékhelyett 79 százalék lesz a jövő évi pótdó.

— *Haldoklo* miniszter. *Bécsből* táviratozzák: A nagybecsű *Hirtl* osztrák közoktatásiügyi miniszter ma délután elvezette eszméit. A halál minden pillanatban bekövetkezhetik.

— Halálozás. *Kállay* János mészkalácsos mester ma délután egy órakor 69 éves korában meghalt. Tegnapi holnapután délután

három óraker lesz a Deák Ferenc-utca 35. számú házból.

— **Az öngyilkos miniszter temetése.** Rossano pénzügyminiszter temetése, mint Rómából táviratozzák, igen nagy pompával és a lakosság impozáns részvétele mellett ment végbe. Utólag tudódott ki, hogy a szerencsétlen végű pénzügyminiszter Giolittihoz levelet intézett, melyben kérte, hogy eszközölje ki a királynál felmentését. A miniszterelnök ezt a levelet Rossano halála hírével egyidejűleg kapta meg. *Bergamascho* egy hírlaptudósító előtt akként nyilatkozott, hogy nem mer Nápolyban az utcára kimenni, mert a közönség olyan önkészített magatartást tanúsít ellene, *hogy feltűri az életét.*

— **Ellopott községi pénztár.** *Magyarcsanád* község pénztárát, a mint tudósítónk táviratozza, tegnapi virradóra ismeretlen tettesek meglopták. Az ellopott összeg *1200 korona* s a legszigorubb vizsgálat folyik, hogy a tettesek mint férhettek hozzá a község pénzéhez.

— **Márton napja.** Sok pirosbetűs napja van a kalendáriumnak, amelyiknek nincs akkora híre neve, mint a mai hétköznapiak: Szent Márton napjának. Egész legendák fűződnek ehhez a naphoz, mint a szenthez, akiről neveztetik, a régi magyarok pedig, akiknek szokásuk volt a babonásokat a napiar egyes napjaihoz kötni, még nevezetesebbé tették. A karcost e napon tették először az asztalra s a pompás komédenciának központja a kövér liba volt, melynek mellcsontja elárulja, milyen lesz a tél. Ha fehér, akkor szép hideg, fagyos, havas, ha apró barna foltocskák mutatkoznak rajta, akkor csunya pocsozás, locses-pocsozás tél elé néz a magyar. Most már azonban igen csak feledésbe mennek az időjövendölésnek ezek a módjai, mintahogy igen csak felfüggőre szorítokznak a Mártonok, akikhez aztán beállítanak Márton-ludjára, új borra az ismerősök.

— **Házasságok.** Ifj. *Suciu* János jogszigorló f. hó 22-én d. u. 4 óraker tartja esküvőjét *Laza Szilárdka* Ilonka kisasszonnyal a galsai gör. kel. roman templomban.

*Rácz* Romulusz nagy-peélli végzett papnövendék f. hó 22-én d. u. 5 óraker két házasságot a jászahelyi gör. kel. román templomban *Karácsonyi* János körjegyző szép leányával, *Szilárdka* kisasszonnyal.

— **Egy fegyelmi vége.** A makói városházán elrendelt fegyelmi vizsgálatok száma egygyel megfogyott. Az *Olajos* Péter irnok ellen folytatott fegyelmi vizsgálat ért véget, akit az alispán a tiszti főügyész véleménye alapján *viszszahelyezett hivatalába* s ellene a további eljárást beszüntette.

— **A Little Tich felesége.** Fővárosi tudósítónk írja: A nyáron *Os-Budavárában* sok derűs estét szerzett a hosszú cipőről híres *Little Tich*, polgári néven *Náthán* Frigyes. A feleségének *Forbenheim* Fridának, aki harminc éves bécsi születésű asszony, pezsgős pavillonja volt a nyári mulatóhelyen. Még a nyáron *Robitschek* bécsi cég 850 korona tartozás erejéig pórt indított az asszony ellen. Amikor foglalni akartak, *Náthán* elrejtette az ékszereit és a pénzt, és így a bíróság kiküldöttel csak a ruhátárát foglalták le 360 korona erejéig. Amikor vége lett az ávadnak, *Little Tich* szedte a sátorfáját és a lefoglalt ruháttal együtt elutazott. Most állítólag *Kölnben* tartózkodik. Az asszony ellen bírói zártórás miatt vizsgálatot indítottak és most, hogy kiderült a szökése, *elfogató parancsot* adtak ki ellene család és sikasztás miatt.

— **Megakadályozott Istentisztelet.** A Tordaranyos vármegyei Sinfalva községből írják a következő esetet: A sinfalvai román katolikusok egy része nincs megelégedve az egyházközség lelkesével, akinek elhelyezését azonban hiába kérik a püspöktől. Most azután erőszakos-

ságra ragadtatták magukat az elégedetlenkedők. Vasárnap elvették a templomszolgától a templom kulcsát, bezárták a templomot és a kulcsot magukkal vitték. Az istentiszteletet emiatt természetesen nem lehetett megtartani.

— **Elsülyedt hajó.** Fluméből táviratozzák: A magyar-horvát tengerhajózási társaság *Nehaj* nevű hajója összeütközött *Admena* nevű teher szállító hajóval, s az utóbbi azonnal *elsülyedt*. Az Admenán levő három embert sikerült megmenteni. Egy ember az összeütközés pillanatában a két hajó közé került és *életveszélyesen megsérült*.

— **A lippai főerdőmester jubileuma.** Lippáról írják: A lippai m. kir. főerdőhivatali főnöke, *Csipkay* János m. kir. főerdőmester e hó 5-én töltötte be állami szolgálatainak huszonötödik évét. Ez alkalomból a főerdőhivatal tisztikara jubileumi ünnepélyt rendezett főnöke tiszteletére. Az ünnep első része a főerdőhivatal helyiségében folyt le, a hol az egybegyűlt helybeli és vidéki erdőtisztek jelenlétében és nevében *Földes* János m. kir. erdőmester megható szavakkal üdvözölte az általános köztisztületben lévő jubiléust. Ugy nitt üdvözölte őt tisztelettel a kir. járásbírósi tisztikara is *Bene* Gábor kir. járásbíró vezetése mellett. Az ünnepély második része délután egy óraker kezdődött a József főherceg szálloda nagytermében, a hol az erdőtiszteken kívül az ünnepelethez számos tisztelője gyűlt össze, hogy a rés tvevők száma száznál nagyobb lett. A banketten az első felköszöntőt *Tóttóssy* Geza kincstári ügyész mondotta a királynak. Utána *Dereczkei* Károly m. kir. főerdész köszöntötte fel az ünnepelethez, majd *Bujá* Sándor az aradi jószágigazgatóság tisztikara nevében. Erre *Nagy* István nyug. szolgabíró a lippai közönség nevében köszöntötte fel az ünnepelethez. Dr. *Masznik* Márton, *Pásku* János, *Virágh* Lajos lippai ev. ref. lelkes és még sokan köszöntötték az ünnepelethez.

— **A feleségére lött.** Tótkomlóson, a mint lapunknak írják, véres családi dráma történt. *Hudák* János földművelő már régóta rossz viszonyban él a feleségével; arra gyanakodott, hogy az *asszony megcsalja* őt. Tegnapi délelőtt mámoros fővel haladt el a község főutcáján s Ujhelly testvérek üzlete előtt találkozott feleségével. Ekkor *Hudák* *revolvért rántott elő s négyszer az asszonyra lött*, ki eszméletlenül terült el. *Faragó* gyógyszerész a lövés zajára a helyszínre rohant s a merénylőt férj kezéből a revolvért *kicsavarta*. A gyilkos erre nyugodtan így szólt:

— Nem kell patikáros uram engem lefogni; tudom mit tettem s megyek a csendőrökhöz.

Az utcán nagy tömeg verődött össze s a merénylőt összeverte. Az asszony életveszélyes sebeit *Nagy* Sándor dr. községi orvos kötözte be és a sebesültet szülei lakására szállította. A férjét a rendőrség letartóztatta.

— **Biztosítási évkönyv.** Alig van intelligens ember, a ki ne biztosítana, s alig van ember, a ki törődne a biztosító társaságokkal. Pedig a most megjelent Magyar Biztosítási Évkönyv sokat elmond a biztosítókról, melyekre százmilliókat bízunk. A nagyon elterjedt könyvből tanulhat a laikus is, tanulhat a szakember is, a tisztviselő és a vidéki ügynök is. A társaságok ismeretében kívül nagyérdemű eikékek vannak benne, a „Biztosítási matematikáról“ (*Bogyó* Samutól), a tengeri biztosításról. A könyv leghasznosabb része a „Kárbecslésről“, melyből sokat lehet tanulni. A könyv ára 4 korona. Kapható a Biztosítási és Közgazdasági Lapoknál Budapesten, VII. Vörösmarty utca 14. szám alatt.

— **Családirtó anya.** Rettenetes családi dráma hírét jelentik *Berlinből* táviratban. Egy *Winterstein* nevű betűszedő felesége, a kinek férje hosszabb idő óta beteg, a nyomor miatt való kétségbeesésében *három kis fiát felakasztotta*, azután önként jelentkezett a rendőrségnek.

— **Vesztett kutya Borossebesen.** *Borossebesi* tudósítónk írja, hogy a környéken a napokban egy vesztett kutya garázdálkodott. Először *Kornyesten* mart meg egy *Juhász* Jánosné nevű

asszonyt, akinek lábszárán ejtett veszedelmes sérüléseket. A megmart asszonyt a Pasteur intézetbe szállították. A kutya aztán *Borossebes*be került, a hol két gyermeket mart meg. A kutyát csak nehezen tudták elpusztítani.

— **Az adatok hatalma.** Minden állításnál hatalmasabban bizonyítanak a tényleges adatok. Elnyomják a felkapott híreszteléseket és megerősítik azokat a meséket, melyek éppen csak azért tűntek fel olyanoknak, mert igaz voltuk adatok nem bizonyították. Mesének tartották sokan azt is, hogy az osztályosajáték hatszázezer koronás nagy főnyereménye a nagyközönség közé jut. Talán már nem is voltak vérmes reménységűek, míg ellenben számosságával vannak azok a pesszimisták, akik azt szokták mondani, hogy hatszázezer korona egyáltalán nincsen is a világon. Hát ez lehet szomorú élc, hasonló ahhoz, a mely szerint egy millió legalább is tízezer korona, de bizonyos, hogy az osztályosajáték nagy főnyereménye körül egész legendakör képződött. Most ezekbe a legendákba bevilágít néhány érdekes adat. Érdekesek főleg azért, mert a legutóbbi nagy főnyereményt, hogy ugymondjuk, decentralizáltan mutatják be. Még pedig a szélsőzsa minden irányra felé. Azt hisszük, hogy az olvasó tudja, hogy arról a hatszázezer koronáról van szó, amelyet az osztályosajátékban utolsó főnyereményül sorsolnak ki. Nem egy kézbe jutott ezen óriási főnyeremény, hanem több részre, nyolcad sorsjegyekre osztott. Ezen szerencsés sorsjegyeknek egyes részeit innen is, onnan is, még a külföldről is prezentáltak. Egy és ugyananna: a sorsjegyek egy egy nyolcadja Nyírbátorra és — Délmagyarországba jutott el. Vajon nem érdeklődnek-e egymás iránt ezek a nyertesek? Hiszen ebben az érdeklődésben valamiféle pszichológiai momentum volna. Ha az egyik nyertes, egy szegény pincér, aki hatvan ezer koronának gazdája lett, kikutatta társait, az ő „jutalékalyafiságát“, azt láthatta, hogy nem valami jó módú emberek. Az egyik tisztántuli ember, *Endrédy* József nyírvasvári körjegyző, a másik a Dunántul hivatalnokoskodik: *Ferencz* András, Német-Ujváron pénzügyőri fővigyázó. A körjegyzőnek százhuszezer korona jutott a nyereményből, a pénzügyőrnök csak hatvan ezer korona. Es ugyanekkora vagyonra tett szert a maga nyolcadsorsjegyével *Spitzer* Samu raktárnok, aki a Kőbányai-uton a salgó-tarjani szénraktárt kezeli, s aki ezt a dolgot ezután sem akarja abbahagyni. Kőbánya lakója az ötödik nyertes is. *Szvacsina* Antal korcsmáros, aki a Maglódi-uton méri a jófajta bort, s akit a hatvan ezer korona még annyira sem kábított el, hogy magát ezután ne korcsmárnak, hanem vendéglősnök hívassa. Megmaradt egyszerű csaplárosnak, csak talán a korcsamája cégerére kiiratja, hogy bormérés a „Nyolcad sorsjegyhez“. Az öt magyaroknak két külföldi társa van, egy egy nyolcad sorsjegy révén. Jól tette a szerencsét, hogy öt magyar mellett csak két idegenhez köszöntött be nagy adományával. Tehát csak 120 ezer korona vándorolt külföldre, míg az óriási főnyeremény nagyobb, 360 ezer koronás része itthon maradt és hazánkban emelte az amúgy is kevés jómódúak számát.

— **Elgázolt gimnázista.** Tegnapi lapunkban megírtuk *Vikadinovics* György tanuló esetét, kinek egy bérkocsit elgázolt. A vizsgálat ma megindult, s beigazolódt, hogy a kocsist nem terhelte felelősség, a mennyiben a fiu megbotlott a lovasuti sinben, s dacára, hogy a lovat visszartartotta, mégis keresztül ment rajta. A sérülést a gimnázista nyolc kilenc nap alatt kiheveri.

— **Feltűnő!** Legelőbb és legjobb bevásárlási forrás mindennemű csakis elsőrendű finom ékszer, briliáns áruk, ezüst-ékszerek egész kassettákban, valamint díszes és ajándéktárgyakban. Szigorú szolid árak! Kitűnő pontos kiszolgálás jótállás mellett. *Weinberger* Ferenc jöhírű ékszerészünknél, *Andrássy-tér*, Központi szálló épület. Saját elsőrendű ékszerjavító és készítő műhely. Városi és megyei telefon 439.

— **Hegedűs Gyula** kefe, ecset és pipere készítő-gességi kereskedése *Andrássy tér 15.* Hermann-palota. Nagy választék ruha, haj, fog, köröm, gazdasági és háztartási kefékben, fésű és acél áru, szarvasbőr, cocus lábtörő, cocus szőnyeg, szivacs és fürdő gyékény nagy raktára.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fogszéplő. 1 tubus 50 fill. *Vojtek és Weisz*nál, Aradon.  
— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papírkereskedő urat (*Minorita-palota*. — Telefon 266. szám) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadójától érkező megbízásokat.



—x— **Pármai ibolya-szappan.** E név alatt pár év óta egy kitűnő mosdó szappan van forgalomban. Ki ne szeretné az ibolya illatot? S ha e kedves, gyöngéd illattal ellátott szappanról még azt tudjuk, hogy az arcórt finomítja, üdíti, ugyannyira, hogy még a legérzékenyebb arcőrűk is nagy eredménnyel használják s ha tudjuk azt, hogy hasonló finom minőségben ilyen árért külföldi szappant nem is lehet kapni, akkor méltán várhatjuk, hogy a közönség nem szánalmas pártolás céljából, hanem saját érdekében fogja használni e kiváló magyar gyártmányt. 1 drb. 80 fillér, 3 drb. 2 korona 20 fillér. Készíti Szabó Béla piperezszappangyáros, Miskolcon. Kapható Aradon, Vojtek és Weisz gyógy-áru kereskedésében.

—x— **Felhívjuk olvasóink figyelmét** Gaedicke A. Budapest ismert és legnagyobb szerencsegyűjtődjének mai hirdetésére. — E cég szerencséje máris közmondásossá vált, úgy, hogy mindenki csak a szerencsés Gaedicke-nél akar vásárolni. Nem mulik el tényleg huzás a nélkül, hogy e cég egy vagy több főnyereményt fel ne tudna mutatni.

## A város közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, november 11.

Aradváros mai közgyűlésének rövid napirendje volt, mely azonban több vitára adott alkalmat. A vita tárgyát képező politikai ügyekről, valamint a vashíd kérdéséről más helyen írunk, egyebekben pedig tudósításunk a következő:

Napirend előtt **Müle Lajos dr.** a gazdasági egyesület házában levő városi címert tette szövé.

— A házon az a fölrás van: *Aradvármegyei gazdasági egyesület*, alatta pedig Aradváros és Aradmegye egyesítet címsere. Ha ez Aradvármegye gazdasági egylete, még ha aradvárosi polgárok is vannak a tagjai között, akkor ott semmi helye sincs a város címerének.

— Az egyesület pecsétjén van az! — kiáltotta közbe valaki.

— Ha Aradváros címerét használják, akkor az udvariasság úgy hozza magával, hogy Arad városa a címben is bennfoglaltassék. Akármiféle is az ő pecsétjük, Aradváros közgyűlése tudommal senkit határozattal nem jogosított föl, hogy az ő címerét használja. Ha a gazdasági egyesület címébe Arad városát is fölveszi, s oly célokat tűz ki, hogy a mezőgazdasági érdekekkel együtt a kereskedelem és ipar érdekeit is ápolja, szívesen veszem; ha azokat agyonüti, ne használja Arad címerét. Kérdi a polgármestert: van-e erről tudomása és szándékszik-e ezen, legalább is ne ildomos eljárással szemben valamit tenni.

**Institóris Kálmán polgármester:** Határozott választ még nem adhat, miután látnia kell az építési terveket és az egyesület alapszabályait. Neki erről tudomása nem volt, de kijelenti, hogy az ügyet még fogja vizsgálni s a jövő közgyűlésen teljesen kielégítő választ fog adni. (Helyeslés.)

**Müle Lajos dr.** egyelőre tudomásul veszi a választ, de kijelenti már most, hogy azt, hogy milyenek az építési tervek, nem tartja irányadónak.

**Müller Károly** a Weitzer-hagyaték ügyében interpellált. Olvasta az újságban, hogy a Weitzer-hagyatékra vonatkozó végrendelet megsemmisítése érdekében a város beperesítettett. Kérdi a polgármestert, hogy való-e ez és hogy mit szándékszik e fontos ügyben tenni.

**Institóris Kálmán polgármester:** Tény az, hogy a Weitzer örökösök egyike keresetet adott be a város ellen. Ezt a tanács tárgyalta, s elhatározta, hogy miután az igen hosszú, s kívánatos, miszerint azt a jogügyi bizottság minden tagja ismerje, a keresetet kinyomatja, s a jogügyi bizottság minden egyes tagjának kézbesíteti. Egyben intézkedett, hogy a város gráci jogi képviselője az ellenirat beadására halasztást kérjen.

A közgyűlés mind a két ügyben tudomásul vette a polgármester választ.

Tudomásul vette a közgyűlés, hogy a belügyminiszter a *közműhely* ügyében a villamosági társulattal kötött szerződést jóváhagyta.

— Az aradi ág. ev. egyház kérvény

adott be a József főherceg uti templom telek 998.80 négyzet méter területéhez a szomszédos 16 számú városi telekből 1009.80 négyzet méter területnek egy szabadtér alakítása céljából való csatolása s az alakítandó szabad tér közepéből templom építési céljaira 880 négyzet méter területnek örök tulajdonjoggal való átengedése iránt.

A közgyűlés a kérelemnek helyt adott azzal, hogy a telken öt öl széles utca nyitassék az igazságügyi palotához, s az utca a város részére bekebeleztesse.

A tanács javaslatba hozta, hogy a vízvezeték részvénytársaság által általány összeg mellett eladott víz is ellenőriztesse órával. A közgyűlés ezt elfogadta, s most ily értelemben megkeresik a társulatot.

A folyó évben eszközözendő utburkolási munkálatokra szükséges 218.000 koronának előteremtésére azt a javaslatot tette a tanács, hogy egy-öre vegyék fel a pénzt folyószámlára három aradi pénzintézetből.

**Steiner Jakab** kijelentette, hogy nem járul hozzá a javaslatához, hanem vegyék fel a pénzt a város által kezelt alapból. Így egy-két százalékot takarítanak meg kamatban.

**Urbán Iván főispán:** Igazat ad **Steiner Jakab**nak, de a miniszter soha sem engedte meg, hogy az alapokból kölcsön vegyenek. Azt hiszi, talán célra vezet a személyes eljárás. Most úgy ő, mint a polgármester a fővárosba mennek s kérik fogják a minisztert, hogy kivételesen adja meg az engedélyt.

A közgyűlés a főispán ajánlatát elfogadta, s amennyiben ez nem vezetne célra, a kölcsön felvételét határozta el.

Uj épületeik után adómentességet nyertek: **Czervenka János, Gábor András, Frick József, Mayer András, Gruber István, Bárány Imre, Pálfi Lajos, Huszagh Lajos, Schill József, Vas Mátyásné, Blaha Antónia, Pfaffinger József, Eckert Fülöp, Taraba Sándor, Gila Bálint, Fényes Samu, Farkas József és özv. Nagel Gyuláné.**

A közgyűlésen **Urbán Iván** elnöklete alatt jelen voltak: **Institóris Kálmán** polgármester, **Varjassy Lajos** polgármester helyettes, **Kádas Kálmán** főjegyző, **Lócs Rezső** tanácsnok, **Sariot Domokos** főkapitány, **Reicher Károly** főügyész, **Vannay Gyula** aljegyző, továbbá: **Simay István, Tagányi István, Müle Lajos, Steiner Jakab, Éles Armin, Müller Károly, Stauber József, Nagy Sándor dr., Lukácsy Lajos, Ottenberg Tivadar, Avarffy Ferenc, Walder Gyula, Hegedüs László, Deutsch Bernát, Andrányi Károly, Weisz Sándor, Boros Vida, Steinhardt Mór dr., Bing Vilmos, Priegi István dr., Virágh Lajos, Fényes Dezső, Péterffy Antal, Vajda István dr., Szalay Károly, Fetter Géza, Pozsgay Lajos dr., Nemess Zsigmond dr., Kristyó János, Bozsik György, Rosenberg Miksa dr., Vas Gueztáv, Vas Mátyás, Neuman Dániel, dr. Rosenberg Rándor, Berán Antal, Grosman Jakab dr., Nesnera Aladár, Hermann Gyula, Tolnay János dr., Robitzek Agoston, Schartner Sándor dr., Remetey F. Károly, Marek Samu, Dobró József, Csiky Károly, Assael József, Edvi Illés László, Tenner Lajos, Maresch Gyula, Weisz Dávid, Tabakovics Emil, Reinhart Gyula, ifj. Neuman Adolf, Szathmáry János, Csécsi Imre, Spitzer Ignác, Glück Károly, Müller Gyula, Tisch Mór dr., Joó Béla, Magyar Ferenc, Frint Lajos, Rieger Imre, Edelmüller József, Kilenyi János, Nagy Lajos, Angel István dr., Solymos József, Mittner József, Reinhart Kálmán, Korbuly József, Dobiaschi József, Szalay Antal dr., Tedeschi Viktor, Rozsnyay József, Marschall Lajos dr., Heitz Nándor, Gál Ferencz, Zachariás Béla, Kronstein Vilmos dr., Domonkos Lajos, Gebhart István, Wadowszky Gusztáv, Urbányi Béla, Heim Bertalan, Bing Géza, Söfalvi György, Szabó Károly, Waldfisch Armin, Dániel Kálmán, Don Konstantin, Lengyel Frigyes, Ring Lajos, Lengyel Tivadar, Goldschmidt Miksa, Zikó János, Blaskovits Antal, stb.**

## NAPIREND.

November 12. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Jozafát. — Protestáns naptár: Jozafát. — Görög-keleti naptár (október 30.): Zenób. — A nap két 6 óra 46 perckor, nyugszik 4 óra 10 perckor.

**Közlöny-könyvtár.** Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11<sup>1/2</sup>—12<sup>1/2</sup> óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1<sup>1/2</sup>—2<sup>1/2</sup> óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Ereklje-muzeum helyisége mellett álcsterem.

**Időjárás.** A központi meteorologiai-intézetnek Aradra küldött távirat szerint a mai napra a következő időjárás várható: Nyhe, száraz.

November 12. Az aradvidéki tanítóegylet marosmenti fiókkörének ülése délelőtt 10 órakor (Gyulicán.)

## Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, november 11.

**Dölgörde.** Buzakinát mérsékelt, vételkedv korlátozt. Nyugodt irányzat mellett 12.000 métermázsza került forgalomba, alig tartott áron. Egyéb gabonanemek változatlanok. Időjárás esős.

**Értéktőzsde.** Berlin  $\frac{1}{2}$ , Páris 5 olcsóbb.

**Árúárak 18 órakor:**

Buza 1904. áprilisa . . . . .	7.75—7.76
Rozs 1904. áprilisa . . . . .	6.67—6.68
Zab 1904. áprilisa . . . . .	5.51—5.52
Tengeri 1904. áprilisa . . . . .	5.28—5.29
Repce 1804. augusztusra . . . . .	11.80—11.90

**Árúárak 6 órakor:**

Buza 1904. áprilisa . . . . .	7.76—7.77
Rozs 1904. áprilisa . . . . .	6.71—6.72
Zab 1904. áprilisa . . . . .	5.51—5.52
Tengeri 1904. áprilisa . . . . .	5.28—5.29
Repce 1904. augusztusra . . . . .	11.80—11.90

## Biztos állás!!!

**Dr. Vaszkó György és Gilányi János Vezérkönyv** az általános műveltség terjesztésére című munka az, melynek segélyével bárki, egyedül minden más könyv nélkül képes arra, hogy rövid idő alatt a polgári 4 osztályából **sikeresen** tehesen vizsgálatot. Mindazoknak tehát, kik a minősültséget elnyerni óhajtják, melyre a kvalifikációra való előrehaladásban szükségük van, vagy maguknak biztos jövőt kívánnak szerezni, ajánljuk azonnali megvételre a

## „Vezérkönyvet,”

melynek segélyével biztosan célt érhetnek.

**Kapható:**

## INGUSZ I. és FIA

könyvkiadóhivatalában Aradon,

**Weitzer János-(Templom) és Kazinczy-utca sarkán.**

Ára 8 korona. — Vidékre bérmentve.

## CSARNOK.

### Az ópium.

Irta: **Csuka Ferenc.**

[4]

(Vége.)

Titokban, hogy senki se lássa, fogtam hozzá tengerész barátom utasításai szerint.

A napot is megválasztottam. Az esküvő napját. A vörös főhadnagy az nap tartotta esküvőjét Giuliettával. Én egyedül voltam és bezárkóztam szobámba, még kora délelőtt. Tizenöt-tizenhat szippantással üres lett az opiumos pipa, úgy, hogy újra kellett volna töltenem. Csak hogy határtalanul lustának éreztem magam és keserűnek is találtam a mérges füst ízét, kisé kabultan ieültem a karszékbe, észre vettem, hogy az ablakot elfelejtettem bezárni, de nem bántam, mert nagyon kellemes illat szállt be a lakunak felől. Bohó gondolatom támadt: hátha Giulietta szeret engemet és az utolsó percben, akár az oltár elől, megszökik és utálatos vőlegényét elhagyva, karjaimba menekül? Nagyon édes volt ez a remény és szinte megnyugtató.

Es csakugyan előt. Sűrű könyhullajtások közt folyton csokolgatott és elmondta, hogyan szökött hozzám. Megesküdött, hogy soha sem válunk el.

— Vártalak, — feleltem és oly boldog voltam, hogy ember még olyan boldog nem volt. De boldogságomat csakhamar áttüzelte a vágy és csókjaink oly szomjasak lettek, mint a pokol. Es úgy volt, hogy Giulietta már egészen az enyém lesz, a mennyország kapujában édes imádatlall borultam térdre a legszebb női alak pompája előtt. Aztán ölembre vettem, majd ráhajoltam, megcsókoltam és mélyen néztem a két fekete szemébe, amely úgy ragyogott, hogy szinte égetett, édes tüzzel égetett és biztatólag ígért mindent, mindent oly gyönyörűséget, amelynek a vágya is édesebb minden más gyönyörnél.

Ekkor eltűnt a karjaimból és az ajtót be-  
lőkték. A vörös főhadnagy jelent meg.

— Hát te mit csinálisz? Kelj föl! — kiáltott  
reám.

Felkaptam revolveremet és keresztül lőt-  
tem a főhadnagyot.

Hetek uíva kerültem ki a kórházból, mond-  
ják, agytifusoztam volt.

Elmesélték, hogy mindenki aggódva nézte  
lelki állapotomat az esküvő előtti napokban. És  
mikor az esküvő napján bezárkoztam szobám-  
ba, mindenki azt hitte, öngyilkosságot követtem  
el. (Azt mondják, tényleg megmérgeztem ma-  
gam, pedig nem igaz, csak ópiumot szitttam.) A  
főhadnagy megijedt, gyötörte a lelkiismereti fur-  
dalás és még az esküvő előtt lakásomra rohant,  
megnézni mi bajom. Az ajtó zárva volt, kife-  
szítette. Próbál felköltetni, de mivel ez nem si-  
került és az arcom halászápadt volt, azt hitte,  
hogy meghaltam és ijedtében fejbőlötte magát  
az én revolveremmel, amely szokás szerint meg-  
töltve az asztalon feküdt. Mondják, nem tudta  
a szívére vállalni, hogy miatta emésztettem el  
magam.

A dolog pedig úgy áll, hogy nagyon szépet  
álmotam az ópiumtól, mikor fölébresztett a  
nyavalyás. Nem elég, hogy elrabolta tőlem az  
életet, álmomban sem hagyta, hogy Giulietta az  
enyém legyen. Szörnyen felháborodtam azon,  
hogy álmomat végigálmodni: fájdalomban és  
dühömben keresztül lőttem a nyavalyást. Kiad-  
ta a párját nyomban és nekem úgy rémlett,  
hogy a holttest mellől egy veres kutya nyivákol-  
va futott el. Azt hiszem, a lelke lehetett.

Mikor a kórházból előkerültem, első dolgom  
volt az ezredesnél jelentkezni, hogy én lőt-  
tem le a főhadnagyot. Az ezredes csak mosoly-  
gott és azt mondta:

— Majd e mulik, fiam. Ez még a betegség-  
ből maradt, hogy ilyesmiket beszól.

A százados ezután hazament és többet nem  
találkoztunk vele. Ágybafeküdt másnap este és  
pár nap múlva meghalt.

Sokat anázgolt életében a boldogult Schmidt  
bácsi, sok mulatságos és szomorú történetet tu-  
dott. Ez ragadta meg legjobban figyelmemet.  
Aki elakarja hinni, az elhiszheti. Én ezt az egyet  
elhiszem. Ha nem is szőrül-szóra: de valószínű-  
nek tartom, hogy ilyesmi történt ifju korában  
Schmidt bácsival.

Ha más nem, ha több nem: annyi igaz le-  
het belőle, hogy Schmidt bácsival is megtörtént  
az a történet, hogy volt egyszer egy leány, aki  
hű volt és egyszer csak nem volt tovább hűsé-  
ges. — Nagyon a szívére vehette az őrg ezt a  
mindennapi történetet és halála napjáig színez-  
gette.

Mennyit szenvedhetett!

## Nemzeti színház.

Bérlet 43. sz.

Páratlan.

Csütörtökön, 1903. évi november hó 12-én:

### Bob herceg.

Regényes nagy operette 3 felvonásban. Irták: Martos Fe-  
renc és Bakonyi Károly. Zenéjét szerzte: Huszka Jenő.

#### SZEMÉLYLEK:

A királyné	Csigaházi R.	Táncmester	Juhász S.
György, fia	Róza Lili.	Tom bátya	Győre Alajos.
Viktória	Szilassy J.	Annie, leánya	Fóti Frida.
Lancaster	Békéssy Gy.	Plumpudding	Sarkadi A.
Pomponius	Polgár S.	Gipsy	Szabó L.
Hopmester	Füredi J.	Pickwick	Mariházi M.

Kézbe este 7 és fél órakor.

## NYILTÉR.\*

# PÖSTYEI

Kénes iszapfürdők, Budapesttől 4 óra

Köszvény-, csusz-, ischias-, exsudatok-  
ra

arvosilag első helyen ajánlva.

tesseék prospektust kárni. Fürdőigazgatóság.

Iszap főlerakat házi kúrákhoz Aradon:

Földes Klemen gyógyszerárán, Deák Ferenc-utca 11-12.

## Köszönetnyilvánítás.

Alólirottak a legmélyebb fájdal-  
ommal mondunk köszönetet mind-  
azon nemes szívű rokon, ismerős és  
jóbarátainknak, kik felejthetetlen,  
egyetlen fiunknak a tegnap véghez  
ment temetésénél oly nagy számmal  
megjelenni kegyesek valának, — de  
különös köszönetünket nyilvánítjuk a  
fa- és fémipariskola nagyrabecsült  
tanári karának és a boldogult nő-  
vendék társainak, — végül mindzok-  
nak, kik a ravatalra koszorut helyezni  
szivesek valának.

Isten óvjon minden szülőt ily mér-  
vü csapástól!

Arad, 1903. nov. 12.

2391

Ruttner Árpád és neje.

## Grünfeld Alfréd

cs. és kir. kamara és porosz kir. udvari  
zongora művész

1903. évi november hó 15-én

tartandó

## hangversenyének műsora:

1. Beethoven: D moll Sonata op. 31.  
a) Allegro  
b) Adagio  
c) Allegretto.
2. a) Mozart: Reinecke Larghetto  
b) Brahms: Intermezzo B-moll op. 117.  
c) Wagner Brassin: Feuerzauber.
3. Schumann: Etudes symphoniques.
4. Chopin: a) Etude Cis-moll  
b) Nocturne C-moll  
c) Mazurka C-dur  
d) Polonaise Fis-moll.
5. a) Rachmaninoff: Praelude.  
b) Sinding: Frühlingsrauschen.  
c) Grünfeld: Gavotte caprice op. 49  
d) Volkmann Fischhof: Valzer auf a/d  
Strichserenade.  
e) Grünfeld: Magyar ábránd.

Jegyek előre válthatók Révész Nándor könyv, pa-  
pir és zeneműkereskedésében Arad, Andrássy-tér,  
Minónita-palota. Telefon 265. szám.

Ozv. Kallap Jánosné szül. Klapok Róza  
saját, úgy gyermekei Katica, férj. Klapok  
Alajosné, Etelka, férj. Németh Józsefné, Gé-  
za és Gyula, valamint számos rokonai ne-  
vében is fájdalomtelt szívvel tudatja, hogy  
a felejthetetlen jó férj, gondos édes atya,  
após, nagypapa, rokon és barát

## KALLAP JÁNOS,

mézeskalácsos mester,

1903. november hó 11-én délután 1 óra-  
kor, életének 69-ik s boldog házasságának  
20-ik évében, hosszas szenvedés után jobb-  
létre szenderült.

A boldogult földi maradványai nov.  
hó 13-án d. u. 3 órakor fognak Deák Fe-  
renc utca 35. számú gyászszobából örök nyu-  
galomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise-áldozat az el-  
hunytak lelki üdvéért november hó 14-én  
d. e. 9 órakor fog a helybeli főt. Minorita-  
tyák szentgyházában az egek U-ának  
bemutatatni.

Béke hamvaira!

Arad, 1903. nov. 11.

A fűtési idény beálltával ajánlunk

elsőrendű darabos, magas hőfoku, salón

# fűtő kőszent,

100 kiló 3 korona 40 fillér;

elsőrendű darabos

111

# légszesz pirszenet (coks),

100 kiló 3 korona 80 fillér.

Bérmentve házhoz szállítva.

Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása  
végett

félnapi időt kérünk.

Ugy fűtőkőszennél, mint pirszennél  
500 kgr. vételnél 25 fillér enged-  
ményt nyújtunk.

## Vasaláshoz

ajánlunk, száraz bükkfából égetett

# faszenet,

100 kiló 4 korona 40 fillér;

Csomagolás fűtőszén 50 kgrmos zsákokban.  
Csomagolás Coaks 40 kgrmos zsákokban.  
Csomagolás faszén 25 kgrmos zsákokban.

## KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

## Huzás

már folyó évi november hó 19., 20.

# Tessék

a következő szerencseszámok közül  
választani:

34646

4266

34636

4272

65125

53973

91773

65107

91760

53959

Ezen

# Osztálysorsjegyek

kizárólag csak nálunk kaphatók  
és megrendelhetők.

Ára:

Egy nyolcad	Kor.	1.50
Egy negyed	Kor.	3.—
Egy fél	Kor.	6.—
Egy egész	Kor.	12.—

## Aradi Ipar- és Népbank

pénzváltó-üzlete Aradon, Fehér-Ke-  
reszt épület.

2336

Megyei és városi telefon sz. 100.

Magy. kir. Államv. üzletv. Debreczen.

25780—1903. sz.

**Pályázati hirdetmény.**

A magyar királyi államvasutak debreczeni üzletvezetősége az 1904. és esetleg a következő 1905. és 1906. években szükséges pályafenntartási faanyag szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

Az 1904. évben körülbelül az alább kitüntetett mennyiség válik szükségessé:

Erdei fenyő deszka 7 köbméter.  
Jegenye fenyő deszka 135 köbm.  
Lucz fenyő deszka 4 köbméter.  
Tölgyfa deszka 1 köbméter.  
Szélmetszetlen fenyődeszka 151 köbméter.

Padolat deszka 0.5 köbméter.  
Emelőfa 242 db.

Metszett erdei fenyő fa 16 köbm.  
Metszett jegenye fenyőfa 12 mtr. hosszúg 216 köbm.

Metszett jegenye fenyőfa 12 m-felül 2 köbméter.

Faragott tölgyfa 4 m. hosszúg 218 köbméter.

Faragott tölgyfa 7 m. hosszúg 157 köbméter.

Faragott tölgyfa 7 m. felül szükséglet szerint.

Tölgyfaléc 6 köbméter.  
Fenyőfa lécz 124 köbméter.

Kerítés oszlop fenyőfából 500 db.  
Kerítés oszlop tölgyfából 2100 db.

Jegenye fenyőf palló 101 köbm.  
Lucz fenyőfa palló 8 köbméter.

Tölgyfapalló 4 m. hosszúg 41 k.  
Tölgyfapalló 6 m. hosszúg 19 k.

Tölgy száifa 62 köbméter.  
Fenyő száifa 19 köbméter.

Az 1904. és esetleg 1905. és 1906. évre szükséges faeművek ugyanazon év április hó 1-ig szállítandók be.

Alulírott üzletvezetőség fenntartja magának a jogot, hogy az 1904. évre történő megrendelés al

kalmával a tájékozással szolgáló fenti mennyiségnél, illetőleg a méretjegyzékben felsorolt fákhoz 40 százalékkal többet vagy kevesebbet rendelhessen, ugyanintén azt is, hogy az egyes évek folyamán 40 százaléka erejéig pótmegrendelést tehessen.

A pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbb 1903. évi november hó 30-án déli 12 óráig nyújtandók be a debreczeni üzletvezetőség I. általános osztályánál.

A bánatpénz pedig, mely a szállítási érték 5%-ából áll, 1903. évi november hó 29-én déli 12 óráig teendő, le az üzletvezetőség gyűjtőpénztárában.

A pályázati feltételek és méretjegyzékek minden üzletvezetőségnél és kereskedelmi iparkamaráknál megtekinthetők, a debreczeni üzletvezetőség által díjtalanul is kiszolgáltatnak.

Az 122291/96. sz. általános szállítási feltételek, és a pályafenntartási fák szállítására vonatkozó 186719/902. számú különleges szállítási feltételek minden üzletvezetőségnél megtekinthetők és az igazgatóság nyomtatványtárában (Budapest, Andrásy-ut 78/75. sz.) készpénzfizetés mellett megszereshetők, előbbi 50, utóbbi 30 fillérért.

Elkés-e beadott, vagy táviratilag tett, valamint pótpályázatok figyelmebe nem vétetnek.

Kelt Debreczen, 1903. évi október hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

**Uraságoktól levetett**

téli kabátokat és utazó bundákat, férfi ruhákat

a legmagasabb áron veszek.

Kivánatra házhoz is megyek.

Továbbá használt butorokat is veszek és olcsó áron eladok. 2365

**Menczer Márton**

Arad, Petőfi-utca 7. sz.

**„Mon MARGUERITE.“**

Van szerencsém a n. é. hölgyközönség szíves figyelmét

**Dívat termemre**

felhívni.

A legfínnyásabb igényeket kielégítőleg, jutányos árak mellett készülnek műhelyemben **dívtözékek** angol és francia dívat szerint.

**Sportöltözékek:** lovagló, bicikli, turista-ruhák.

**Pongyolák,** ugyszintén

**leány és fiu gyermekruhák is.**

Uri leányok illő környezetben szabni és varrni tanulhatnak. **Tandíj havonként 7 korona.**

Ingyenes tanulóányok is kerestetnek.

Együttal tisztelettel meghívom a n. é. hölgyközönséget Párisból most érkezett különlegességeim — raffinált izlésű divatcikkok — megtekintésére.

Nagyságos asszonyok! Nagybecsü pártfogásukat kérem

kiváló tisztelettel

**Özv. Konschitzky Józsefné,**

Kiskörut 20. sz. 5. sz. ajtó.

**Pénzt, sok pénzt,**

havonként 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül. 2026  
Küldje be címét E. 936. jelige alatt a következő címre: Annoncen-Abtelling des „Merkur“ Mannheim, Meerfeldstr.

Magy. kir. Államv. üzletv. Szegeden.

30273—903 I. szám.

**Pályázati hirdetmény.**

A magy. kir. államvasutak szegedi üzletvezetőségének 1904. év február hó végeig szállítandó 88400 drb. 1 60 m. hosszú lehetőleg száraz III. rangú tölgytalpfára és 12 m<sup>3</sup> szintén száraz III. rangú tölgy váltó talpfára van szüksége, amely szállítására nyilvános pályázatot hirdet.

A részletes feltételeket tartalmazó „ajánlati felhívás“ valamennyi államvasuti üzletvezetőségnél megtekinthető s alulírott üzletvezetőségél díjtalanul megszereshető.

Ajánlattevők kötelesek az ajánlott talpfa értékének 5%-át, mint bánatpénzt készpénzben vagy államirányítókra alkalmas értékpapirokban 1903. év november hó 27-én déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség gyűjtőpénztárába letenni.

Az ívenkiert egy koronás magy. okmánybélyeggel ellátott ajánlat lepecsételve és ezen külcimmal: „Ajánlat III-ad rangú talp és váltótalpfák szállítása iránt 30273—903. számhoz“ f. évi november hó 28-ik napjának déli 12 órájáig a szegedi üzletvezetőség I. általános osztályánál benyújtandó, illetve oda posta útján beküldendő.

Szeged, 1903. évi október hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Telefon 242. sz.

**Kalmár \* \* \* József**

villanyműszerész

Kerékpár és varrógép rak-tára

ARAD, Salacz Gyula-utca 2. sz.

Raktáron tartok családi

Singer varrógépeket,

karikahajós (Ringschiff) gépeket

házi vagy ipari használatra 5 évi írásbeli jótállással, kedvező havi részletfizetés mellett.

Varrógép javítások

jótállás mellett eszközöltetnek.

Magy. kir. Államv. üzletv. Aradon.

29068—1903. I. szám.

**Pályázati hirdetmény.**

A magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Piski állomáson létesítendő csatornázással kapcsolatos munkákra.

A tervek, a költségvetés, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint az 1887-ben kiadott általános és részletes feltétlfüzetek Aradon, a magyar királyi államvasutak üzletvezetőségének pályafenntartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlatokat legkésőbb 1903. évi december hó 1-én déli 12 óráig kell benyújtani aulírott üzletvezetőség általános osztályánál.

Az ajánlatokat 1 koronás, az ajánlat mellékleteit ívenkiert 30 filléres bélyeggel ellátva, lepecsételve és a következő felirattal kell benyújtani:

„Ajánlat a piskii állomáson létesítendő csatornázás munkáira.“

Ajánlat csakis az összes munkákra nyújthatók be.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1903. évi november hó 30-án déli 12 óráig az összes munkákra pályázóknak 300, azaz Háromszáz korona bánatpénzt kell a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének gyűjtőpénztárában akár készpénzben, akár piáillami letétekre alkalmas értékpapirokban letenni.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlatához nem csatolandó.

Az értékpapirok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számítatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek. Csak-dejekorán beérkezett ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául. Távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek. Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénynyel adandók fel. Az ajánlatok feletti döntés határideje a pályázati határidőtől számított 2 héten állapittatik meg, a bánatpénzek vissza-dása pedig a döntéstől számított 8 napon belül eszközöltetik.

Aradon, 1903. évi november hó 8-án.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

**Szépítsd arczodat**

— ha nem akarsz pénzt hiába kidobni — a világhírű

**Hajós-féle**

**IBOLYA-CRÉMME**

A bőr által rögtön felszívódik. Remek hatású, többször kitüntetett s a hölgyközönség által legjobbnak elismert készítmény. Eltünteti rövid idő alatt szeplőt, májfoltot, bibircsot, bőrvörösséget és mindennemű arcztisztatlanságot.

**Egy tégely-ára 1 korona.**

Ibolya-crème szappan 70 fill.

Ibolya-hőlypor fehér, rózsá és krém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej nappali használatra 1 kor.

Bevásárlásnál csakis HAJOS-féle készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő feltalálónál:

**Hajós Árpád**

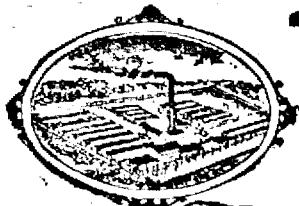
gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratoriuma 126

Arad, Andrásy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Ring Lajos, RozsnyaiMátyás, Tábor Gyula (Gáj) és Vojtek Kálmán gyógyszerész uraknál Krausz Elemér és Társai, Vojtek és Weisz droguista uraknál.

Kölcsey - egyesület  
Aradon

MAGYAR GYAPJUÁRU,  
KATONAPOSZTÓ- ÉS TAKARÓ-GYAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG  
ZSOLNAN.



ZSOLNA, 1903. évi  
Katonaposztó és Takaró-gyar

Teljesítes Neumann M. úrnak  
Budapestben

Cionnel készséggel igazoljuk  
hogy amálunk megrendelt  
valódi kék Cheviot „Admiral”  
Melton „Hungaria”  
szürke Cheviot „Zsolna”  
szürke Diagonal  
szürke Double  
Zsolnai gyártmányt képez s ezen áruk a legjobb  
belföldi gyártásból készülnék miert is azok jószágá-  
ért bországot vállalunk.

MAGYAR GYAPJUÁRU-  
KATONAPOSZTÓ ÉS TAKARÓGYAR  
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ZSOLNAN.

*Neumann M. úrnak*

**ARAD; NEUMANN M.** férfi-, fiu- és gyermek-  
CSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI UDVARI SZÁLLÍTÓ ruha-telepe

Hivatkozva a tuloldali levélre, értesitem a t. vevő-  
közönséget, hogy a felsorolt cikkek ugy nálam, vala-  
mint az összes magyarországi fiókületeimben és pedig:  
Arad, Debreczen, Kassa, Kolosvár, Pécs, Pósony,  
Nagyvárad és Temesvár, állandóan kaphatók.

Tisztelettel

Neumann M.  
Budapest, Múzeum-körút 1. sz.

### Férfi-öltöny

Zsolnai divatcsik-szővetből... 40 kor.  
Zsolnai Lodenből „Hungaria Melton”... 40 "

### Férfi-ulster

Zsolnai szürke double-szővetből (bélés nélkül)... 40 kor.  
Zsolnai szürke double-szővetből (Prinz Wales façon) 52 "

### Fiu-öltöny, hosszú nadrággal

Zsolnai Hungaria Meltonból, tiszta magyar gyapju... 27 kor.  
Zsolnai divatcsik-szővetből... 30 "

### Fiu-öltöny, „Complet” rövid nadrággal és mellényvel

Zsolnai szürke Hungaria Meltonból... 18 kor.  
Zsolnai valódi kék Cheviot „Admiral”... 26 "  
Zsolnai divatcsik-szővetből... 22 "

### Gyermek-ruhák, „Costüm” térd vagy lengyel-nadrággal

Zsolnai szürke Hungaria Meltonból... 15 kor.  
Zsolnai valódi kék Cheviot „Admiral”... 14-18 "  
Zsolnai divatcsik-szővetből... 15-20 "

## APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozásnál kérjük a hirdetés alatt  
levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad  
és hirdetéseket felvász a kiadóhi-  
vatal: József főherceg-ut 22. szám.  
— Telefon szám: 151. —

Ezen rovatban minden szó egyszeri be-  
íratásának ára 4 fillér, vastagabb  
betűből 8 fillér. — Cselekedet kereső  
vagy cseledek ajánkozó apró hirde-  
tés 20 szóig 50 fillér, minden további  
szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok  
50-60 fillérért és 1 koronáért kapha-  
tók lapunk elárulító helyein.

### Egy jó házból való fiu

tanulóul felvétetik Goldberger Gá-  
bor vegyeskereskedésében, Ber-  
zován. 2385

### Ures hordók,

használtak, jó állapotban 50 liter-  
től 150 literig megvételeire keres-  
tetnek. — Czim a kiadóhivatal-  
ban. 2386

### Weitzer János toll.



Doboza  
2 kor. 40 fill.

Nikkelezett aczélból. 2262

Kapható: Ingusz I. és Fianál.  
Telefon 517.

### Két szobás udvari lakás

november 1-től kiadó. Csiky Ger-  
gely-utca 13. szám. 2269

Aradinyomda részvénytársaság könyvnyomdaja.

## Igaz Sándor

műorás és ékszerész

Arad, Szabadság-tér és Simonyi-  
utca sarkán.

Raktáron tart: **különlegessé-  
gi zsebórákat**, u. m.: Lon-  
gines, Omega, Bonheur stb. vala-  
mint mindennemű **inga-, fali-  
és ébresztő órákat** ponto-  
san szabályozva. 2261

Ékszerek nagy választékban.

Saját óra és ékszerjavító

**műhelye.**

**A berzovai  
nagy**

## Vendéglő

1904. február hó 1-től

## bérbeadó.

Tudakozódhatni

Goldberger Gábornál,

Berzován. 2384

Alapított 1893. Telefon 423.

## Fleischer Testvérek

vas és rézbutor gyára

Arad, Deák Ferencz-utca,

Földes-palotával szemben.

Gyártanak legjobb kivitelben  
**csinos gyermek-ágyakat,**  
mindenfélé

**rézbutorot,**

összecusukható vaságyakat. Sodrony-  
ágybetétek minden méretben ké-  
szítetnek.

Pontos kiszolgálás a legjutányo-  
sabb áron. 2005

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Arad legnagyobb

**óra és ékszerraktára.**

## DEUTSCH IZIDOR

óras és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek és eladások.

Legnagyobb választék és legolcsóbb  
bevásárlási forrás.

**Ékszertárgyak,**

tört arany és ezüstneműek kész-  
pénzért a legmagasabb árban meg-  
vétetnek vagy más új tárgyakra  
átcseréltetnek. 1897

— Kéretik kísérletet tenni. —

Magyar királyi államvasutak.

144742/903. szám.

## Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak  
igazgatósága az 1904. évben szük-  
séges mintegy  
453,000 drb. horgonyzott talpfa  
jelzőszeg és

3640 mmázsa sósav szállítá-  
sára ezennel nyilvános pályázatot  
hirdet.

Az ivenkint egy koronás bé-  
lyeggel ellátott ajánlatok lepecsé-  
teve legkésőbb 1903. évi november  
hó 28-án déli 12 óráig a magy. kir.  
államvasutak anyag- és leltárbe-  
szerzési szakosztályánál benyuj-  
tandók, vagy postán oda küld-  
dendők.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott  
anyag értékének 5%-a legkésőbb  
1903. évi november hó 27-én déli  
12 óráig a magyar kir. államvas-  
utak budapesti főpénztáránál le-  
teendő.

Szállításra mérvadók és kötele-  
zők a 122291/96. sz. általános  
szállítási és az illető anyagokra vo-  
natkozó különleges feltételek.

A szállításra vonatkozó egyéb  
pályázati feltételek, melyek a rész-  
letes módozatokat tartalmazza, az  
igazgatóság anyag- és leltárbeszer-  
zési szakosztályában, valamint az  
üzletvezetőségnei és a hazai keres-  
kedelmi és iparkamaráknál beta-  
kinthetők.

Ezen részletes módozatok le-  
írása az ajánlatot tenni szándéko-  
zóknaq fentnevezett magyar kir.  
államvasuti hivatal által ingyen  
adatik ki, vagy kívánságára postán  
megküldetik.

Budapest, 1903. évi október hó.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

Pusztafi és Társa (Budapest, V., Lipót kör-ut 17) festékével.